№ 54. Tallinnas, pühapäewal 1. oktobril 1906. 1 aastakäik.

Ilmub iga kesknädala ja laupäewa hommikul.
Toimetus ja talitus on:
Tallinnas, Wiru uul. Teich'i majas nr. 11.
Abitalitus:
Harju uul. hra Kuusiku raamatukauplusses.
Toimetuse aadres:
„Nooruse" toimetusele, Tallinnas.
Wene keeles: Въ редакцію газеты „Noorus" Ревель, Эстл. губ.
Teistes linnades ja maal wõtawad tellimisi ja kuulutusi wastu agendid ja kõik tähtsamad raamatukauplused. Wõlgu tellimisi wastu ei wõeta.

Noorus

Kõnetraat (Telephon) nr. 365.

Tellimise hind:
Postiga: aastas 3 rbl. — kop. [illegible]
Postita: aastas 2 rbl. 50 kop. [illegible]
Wäljamaale aastas 5 rbl. 50 kop.
Üksik nummer maksab 3 kop.
[illegible] 10 kop.
[illegible] 5 kop., [illegible] 20 kop.

Meie heinamaad.

Ehk küll heinamaa põllu peremees peaks olema, ei käi meie esimesega mitte kui peremehega, enamalt küll kui wõõraslapsega ümber. Wähe on neid kohapidajaid, kellel rohkem kui kaks korda aastas heinamaa meelde tuleksgi, suwel heinategemise ajus ja sügisel, kui külm nõpistama hakkab ja ahjukütti tarwis läheb. See on suur ülekohus ja hooletus. Tahame, et meie majapidamine ajakohane oleks ja töötegija mure ja waewa aufaste äratasuks, peame just kõige pealt heinamaad heaste korras pidama ja nende eest kõiksugu hoolitsema.

Teadusemehed on üles arwanud, et praeguse põllu- ja majapidamise wiisiga mitte kaua ei wõi wälta, kus meie põllud aast'-aastalt nii waeseks ja lahjaks lähewad ja wäljakurnatud saawad, et enam maja- ja maapidajaid üleval pidada ei jäksa. Ja see pole imeks panna. Mõtleme aastat nelikümmend tagasi ja tuletame wanemaid mehi meelde, kui palju ja mida siis weikekohapidaja iga aasta müügile wiia wõis wõi sai. See oli nii wähene, et rääkida ei maksa: paar tündert wilja, mõni wakk kartulid, wahete wahel lehma-nullikas wõi härjawärs, ja see oli kõik. Aja nõudmised oliwad weiksed ja wõis ja pidi kohapidaja sellega wälja tulema. Ajad muutusiwad, teoorjusest sai raharent ja rentkohapidajast omanik, wäljaminekud tõusiwad, rahatarwitused kaswasiwad ja kaswawad nii, et ja on maapidaja sunnitud, kõik abinõud tarwitusele wõtma, et sissetulekuid suurendada ja wäljaannetega tasakaalus pidada. Koha piirid ei ole laiemaks läinud, selle wastu weel mitmes kohas kitsamaks jäänud. Kust ennemalt ehk mõni tünder kartulid müüdud sai, weetakse nüüd mitmed sajad tündrid wiinawabrikutesse ehk lähemasse raudteejaama. Karjaproduktist läheb kümnete puudade kaupa turule jne. Õhust meie seda ei saa, kõik peab põllupinnast tulema. Tõsi küll, et karjakaswatus märksa tõusnud ja selle tõttu sõnnikut rohkem saame. See on aga kõik wähe ja ei jõua wäljakurnatud põllule äraprugitud jõudu tagasi anda. Teadusemehed tõendawad, et kui kõik põllult ja heinamaadelt saadud wilja, põhu ja heinad karjale söödame ja sõnniku jälle kõik põllule tagasi anname, siiski wiimaks põld lahjaks läheb, kui mitte kunstlikku rammu juurde ei lisa. Seda on agarad põllumehed wäljamaal kõik tähele pannud ja ostawad suurel wiisil kunstpõllurammu. Muidugi teada, on nad juba oma lodu kõik nõnda korda seadnud, et midagi neil kaduma ei lähekse ja saab wiimane kui sõnniku kriba kokku korjatud. Iseäralist rõhku on nad oma heinamaade peale pannud, kel neid juhtub olema, ja ei lasku neid millegi kulu eest, mille läbi aga heinasaaki tõsta wõiksiwad.

Missugused olid on aga meie heinamaad? Häbi ja häda on neid niitu ja raba maa heinamaadega [illegible] ja ülepeakse heinamaaks nimetada. Kus wähegi lagedam lohk juhtub olema, see on umbkumb, kus weelomp wõi mutimulla kuhilaid täis. Õiget niitust ja heinategemisest ei wõi juttugi olla.

Pea iga [illegible] peal olgu niitmine ja kraawitamine, muti mullahunnikud ja kännud niitmisel iga [illegible], ja kui heologa ette ei panda, wõib suurem [illegible] juhtuda, wikat katki ja puruks [illegible]. Tüli, pahandus, aja ja raha raiskamine on niisugusel „heinamaal" igapäewased nähtused. Hein, mis sealt saame, on poolest pirrega ja lahja.

Seekord läbimõeldud, [illegible] kõigest heinamaadest padrikute ja põõsaste alla arwata, mis meile mingisugust kasu ei too. Praegu on sügisene aeg käes, kus nagu ennemalt mainitud, juba ahjuküti pärast sunnitud oleme põõsaid püüdma raiuma. Ei mõlemad tööd kasulikult ühendada, on just tänawune sügise kõige kasulikum ja kohasem: wäheste wihmade tõttu on kõik kohad kuiwad ja sellepärast hea tööd teha. Kui oma jõud selleks ei ulata, siis ärgu keegi kahetsegu selleks mõned rublad wäljaanda ja palgalisi wõtta. Töörahwast selleks on wast ehk küllalt saada, ja wõiksiwad soowijad Tallinnas tööta tööliste büroos sellekohaseid tingimisi teadustada.

Heinamaa puhastamisega ei wõi wiiwitada, aga aega raisata; mis täna tegemata on jäänud, wõib juba homme hilja olla. Suwi oli meil kena, soe ja ilus ja on siis karta, et järgu ja ruttu lumi, talw tuleb. Lumega aga heinamaad laastata ja puhastada ei wõi.

Heinamaa puhastamine saagu korralikult ettewõetud, mitte nii, et üks paigake siit, teine sealt raiutud saab. Kõik puud ja põõsad, mis mitte ilu, wõi tarwitulewuu pärast kaswama ei jäeta, saagu juurikatega wäljawõetud. Iseäranis pajupõõsad. Nagu teada, on paju ruttukaswaw ja ajab iga oks, kui ta ega mua ehk mulla ligi saab, warsti juurikad ja kaswab jõudsalt. Iga pisem kui juurikas, mis mitte wäljakistud ei ole, on eluwõimuline ja ajab järgmisel aastal hulga wõsusid. Selle eest peame endid hoolega hoidma ja puhtalt tööd tegema, nii et heinamaa tükk, mis puhastamise alla tuleb, tõesti ka puhastud oleks. Mitte poolikut, waid täit tööd teha. Kõik mätad, kännud ja künkad saagu ärarowitud ja kokku koristatud. On wõimalik, siis saljemast ärapõletatud ja tuhk, enne kui ta märjaks saab, mille läbi juba hulk rammu kaduma läheb, ja [illegible] jääb, sõega siis ühetasa laiali laotamine wõimata on, ühetasa laiali laotatud. Kell aga ahjukütti wähe, see korjaku kõik kä-sud, juurikad ja raid ahjukütteks kokku; [illegible] heinikuse ja jaagu nad kompostiks ümberkeeratud. Kõik augud ja weikesed nõgu kohad saagu täis täidetud ja kraawid rehu seeme peale külitud. Heinamaa olgu sile ja ühetasane, kui laud. Parem on kaar wakamaad heaste teha, kui paar [illegible]. Niisugusel heinamaal wõime [illegible] töötada, mille kulu kümnekordne on.

Nagu öeldud, saagu heinamaade puhastamine wõi tegemise plaanilikult aast'-aastalt tehtud. Aga mitte wiisi sellega, kui põõsad ja puud [illegible] wäljakiskutud, wõtted ja künkad silutud, ei ole heinamaal kõik töö tehtud. Kerged, kõwad maad küll, aga madalad wesised heinamaad saagu kõikse pealt kuiwaks lastud, kas kraawide, ehk weel parem truubidega. Wesises maas kaswab lahja, hapu rohi, kuiwas maas rammus ja magus.

Ehk küll rohu kaswamiseks niiskust tarwis on, ja wesi üks [illegible] peatingimisest, siiski mitte aga põhja, külm wesi, millel mingisugust rammu sisus ei ole, ja liiaks lahjukult taime kaswu peale mõjub, waid üksnes [illegible] wesi, mis wihmana ilma meie jõuta tuleb ja kunstlik niisutamine. Kõige parem wesi niisutamiseks on jõgedest, läbi külade ja põldude jooksewatest kraawidest. [illegible] läbi saawad külatänawatest ja põldudest mitmesugused rammu ollused kraawidesse uhutud ja wõiwad hoolsasti kärsti heinamaale juhitud ja seal kasulikult tarwitatud saada.

Kellel wähegi wõimalik, katsugu igal tingimisel seesugused kraawid heinamaale juhtida ja tammide abil wett üles[illegible], nii et kui mitte kõiki, siiski tükati, ülesujutada wõiks. Heinamaa [illegible], wõi niisutamine, on sügisel niisama kasulik, kui kewadel. Märgi, külma põhjaga maad ärgu keegi niisutama hakaku. Enne saagu heinamaa kuiwaks lastud ja siis alles niisutatud.

Sügisel kunstsõnnikuga rammutada ei soowitaks mina mitte, sest et wähegi wihmasel heinamaal kewadel [illegible] läbi palju rammu kaduma läheb. Ka ei lase sügisel külmad ilmad kunstsõnnikut [illegible]. Samba sõnnikuga on teine asi, see wõib teda igal ajal ka kasulikult, mida rohkem, seda parem, heinamaale laotada. Kõige parem heinamaa raam on ja jääb kompost.

Üht asja tahaksin aga iga heinamaa pidajale meelde tuletada: äestage, olgu sügisel, wõi kewadel, heinamaad.

Heinamaade äestamine on weel suuremal jaol meie kohapidajatel tundmata asi, ja leidub wähe mehi, kes heinamaa äket tunnewad. Ilma äestamata ei tehks meie mingil kombel heinamaad jätta, iseäranis siis, kui ta rammutatud saab: äke kisub sambla ülesse ja awab taimede wabed õhule ja ühtlast annab wõimalust, et sõnniku rammu taimede juurtele kergemalt ligineda ja juurde saada wõib. Kellel asjakohalist heinamaa äket ei ole, wõib seda ka iga teise rand äkega teha.

On aga maapind mitmesuguste taimete jäänuste läbi nii ülekäte läinud, et äke enam jagu ei saa, siis on soowitawam, et niisugune tükk üleskündud saaks. Ehk kui ta liiga wesine ja soo ehk raba põhjega on, siis wõib kõrwu jooksewad kraawid sisse teha ja kraawidest wäljatõstetud muld ühetasa heinamaa peale laiali laotatakse. Muidugi teada, peab siina rohu seemet sisse külwama. Ka kõige halwemad soo ja raba augud wõib sellemoodiga heaks rohukaswatajaks maaks ümbermuudetud saada, kui selleks aga head tahtmist ja jõudu on.

Maapidajad pidage hoolt heinamaade eest!

„Wanemuise" seltsi poolt, mida meie lehes awaldada paluti.

Rahwaliku kunsti sõpradele.

Rasketes oludes on Eesti rahwateatril alus pandud. Kuid esimesed raskused on wõideldud. Lootuse rõõmsalt waatab „Wanemuise" Eesti teatri- ja kontserdimaja ehitus wäe otsast üle linna. Kangele paistab wastu, mis julge ettewõtmine Põhjamaa kunsti juhatusel wähese jõuga korda on suutnud saata. Uus rahwateater on nõnda rajatud, et tõsine kunst siin takistamata edeneda wõiks. Näitelawa ruum on nii awar, kui seda ainult suurematest teatrihoonetest leitakse.

Kuid asjakohase teatri-ehitusega on ainult wälised nõudmised täidetud. Elu saab rahwateater alles siis, kui awaraid ruumisid kunstline jõud täidab.

Seks läheb täieliku sisseseade kõrwal kõigepealt tubliste näitelawa tegelaste tarwis.

Näitelawa ei tohi mitte kogemata kättesaadawate jõudude peale lootma jääda, waid peab oma ümber niisuguseid kunstiandelisi koguma, kes alaliselt saadawal oleksiwad ja endid asjatundlikul juhatusel ettewalmistada wõiksiwad. Näitelawa tegelastel peab wõimalik olema, aega ja jõudu õppimise peale kulutada. Nendele tuleb jõu kulutuse eest kindlat tasu maksetada.

Näitelawa korralik sisseseade, asjatundjate juhatuse ja alaliste näitlejate muretsemine, teatrimaja ülewalpidamine, hea näitekirjanduse toetamine — kõik nõuab suurt kulu.

Wõimata on loota, et selts üksi sarnast koormat kanda suudaks. Seks läheb laialisemat toetust waja.

Niisama wõimata oleks aga ka Eesti rahwateatri asja üksiku seltsi meelewalla alla seada.

Rahwateatri hea käekäik puutub terwesse ühiskonnasse.

Sellepärast ei ole „Wanemuise" selts Eesti rahwateatri ja näitemängu küsimust mitte oma isikliku wõimu alla surunud, waid on juba oma uutes põhjuskirjades maha teinud, et Eesti rahwateater koguni iseseisew olgu.

Näitemängu asja arendamiseks töötab iseseisew Näitemängu osakond, kelle liikmeid „Wanemuise" peakoosolek ja rahwateatri toetajate-kogu kumbgi ühesugusel arwul walib. Need jälle waliwad enestele ka näitelawa juhatuse.

Näitemängu osakonnal ei ole muu tegewuses mingid kitsendusi, muud kui tema peab näitelawa asja nõnda juhtima, et Eesti teatri- ja kontserdimaja edasikestmine tulewikus kindlustatud oleks.

Nõnda wõib Eesti Rahwateater just kunsti nõudmisi mööda töötada, ilma et temal wäliste mõjude poolt takistamisi karta oleks. Ühtlasi on „Wanemuise" Eesti teatrimaja sega tõesti rahwa kätte antud.

Sest Eesti teatrimaja toetajate kogu liikmeteks wõiwad kõik kunsti sõbrad saada, kellel Eesti rahwateatri käekäik südame peal seisab. Toetajate-kogu ülesanne on, wabatahtliku maksu läbi Rahwateatri ülespidamist ja edenemist wõimalikuks teha.

Teisal kulutakse awalikkude teatrimajade asutamiseks kogukondade, linnade, maa, riigi poolt suuri summasid. Meil ei ole abi, ei linna, ei maa, ei riigi poolt midagi loota. Ise peame alustama, ise edasi wiima.

Toetajate-kogu täieõiguslikeks liikmeks wõib igaüks saada, kes aastas Eesti Rahwateatri toetamiseks wähemalt 10 rubla maksab. Seda raha wõib poolaasta wiisi 5 rubla kaupa tasuda.

Kui neid on, kes alla 10 rubla aastas maksawad, siis wõiwad nemad kokku heita ja näitemängu-osakonna liikmete walimisel iga 10 rubla kohta ühe hääle saada.

Pealeselle saawad toetajate-kogu täisõiguslised liikmed näitemängu-etendustel 10%, iseäralikku hinnaalandust.

Niikaua, kui toetajate-kogu weel kokku astunud ei ole, on „Wanemuise" poolt ajutine näitemängu-komitee tööle seatud, kes peale muu ka Rahwateatri toetajate-kogu kokkukutsumist ette peab walmistama.

Nõnda awaldab siis ajutine näitemängu-komitee kõikidele, keda Eesti hariduse ja kunsti edenemine huwitab, tungiwa kutsumise, rohkel arwul Eesti Rahwateatri toetajate-kogu liikmeteks heita!

Et asjaajamist kergendada, on näitemängu-komitee kodumaa linnadesse ja alewikkudesse lugupeetud isikuid enesele [illegible] kutsunud, kes igal ajal lahkesti walmis on ülesandmisi ja raha wastu wõtma ja edasi toimetama.

Näitemängu-komitee loodab kindlasti, et

Hertsoginna kaelehe.

Antoni Hope romaan.

(21 järg.)

„Ma astun wiis sammu tagasi, tehke teie sedasama. Kui meie seisma jääme, siis lugege pikkamisi: üks, kaks, kolm, sõna „kolm" juures laseme mõlemad ühekorraga."

Ma ei tahtnud lugemist oma hooleks wõtta, aga ometi oli tarwis, et keegi loeks. Kui ma hertsogi palusin seda teha, siis ei tahtnud ka tema. Sellepärast tegime siis nii, kui ta esite ütles.

Ma hakkasin tagasi astuma, aga hertsog pidas mind weel korra tagasi. Nüüd oli ta juba päris rahuline ja ta ütles:

„Teie wõite ka nüüd weel ära minna, kui tahate. Maria on juba minu jagu ja ma arwan, teie muretsete ainult selle eest, aga selle peale teie ei mõtlegi, kas ma eluse jään, wõi mitte."

„Maria ei ole sugugi teie jagu, ega saa seda ka ialgi olema!" ütlesin mina, kus juures mul aga meelde tuli, et tunnistusemehed ei [illegible] ja selle järele ka minu plaan luhta läks, sest kui hertsog ilma wigata jääb, siis on Maria ikkagi tema wõimuses. Ma sain tigedaks ja ma soowisin hertsogi ära tappa.

Ta luges wist seda mu näolt ära, sest ta naeratas, pööras selja minu poole ja läks waikides räägitud koha peale; ma tegin sedasama ja meie mõlemad pöörasime ükstei se wastu.

Kõige selle aja hoidsin ma püstoli parema käe sõrmede wahel; nüüd wõtsin ma selle pahemasse kätte ja, hertsogi poole pöörates, ütlesin:

„Olete walmis?"

Ta wastas kähe:

„Jah!"

Ma tõstsin käe ülesse ja sihtisin. Kui ma temale otse südamesse ei sihtinud, siis oli mu halastuse põhjuseks wärisew käsi, mitte aga soow teda eluse jätta.

Ma hakkasin lugema:

„Üks!"

Ma seisatasin; siis ütlesin ma:

„Kaks!"

Waewalt ilmus see sõna minu huultele, [illegible], kui ma sain otsustawa „kolm!" ütelda, sel minutil, kui ma hertsogi peale waatasin, et teda mitte ootamatalt ei tabaks, kõlasiwad õhus järsku ja waljuste kaks pauku. Ma kuulsin, kuidas kuul wilistades minu kõrwast mööda lendas, kuna hertsog, ilma häält tegemata, kummuli liiwa sisse maha langes. Kukkudes paukus tema püstol, mis kogemata lahti läks.

Meie kahewõitluse juures oliwad siiski tunnistajad!

XX.

Hertsogi surm.

Kõige suurema imestusega waatasin ma oma maasilamata waenlase peale.

Äkitselt nägin ma wõõraste taga suitsu ülesse tõusma. Ma jooksin üle liiwa madala müüri juurde, kargasin selle peale ja hakkasin paksu ja kõwa põõsaid laiali ajama; ma panin tähele, et üks inimese kogu minust mööda tormas, aga ma ei saanud teda lähemalt näha, sest otse oma ees nägin ma wõõrastemaja omanikku, Jack Bontelet, kes kärmeste püstoli laadis. Ma hüppasin müüri pealt otse tema jalgade ette; mind nähes, ütles ta ühe wandesõna ja pistis jooksma. Ma sihtisin ja lasin tale järele. Aga hertsog de Saint-Maclout oli õigus, kui ta minuga wõitlust hädaohtlikuks pidas: minu kuul lendas terwe jardi kaugelt põgenejast mööda. Pauku kuuldes ja tundes, et haawatud ei ole pööras ta ennast minu poole. Mul ei olnud aega oma püstolit uueste laadida: sellepärast wõtsin ma selle rauast kinni ja jooksin Bontele juurde.

Minu parem käsi oli muidugi kasuta, aga ma wõtsin ka iga juhtumise jaoks [illegible] wälja ja mõtlesin teda hädakorral tarwitada. Bontele nägu oli kahwatu ja tal ei olnud, nagu näha, wõitlemiseks suuremat lusti. Aga ta jäi siiski minu pealetungimist ootama; seda meeldetuletades, et ma wigane olen, jäin ma temast natukene maad eemale seisatama ja mõtlesin, kuidas parem oleks tema kallale tungida. Nii seisime meie minuti aega ükstei se wastas, nagu jõudu kogudes, kuna mulle wiimaks meelde tuli, et hertsog, wõib olla, on [illegible] ja teise märksa meelewalla all. Siis otsustasin ma kohe tegewusesse astuda ja tormasin Bontele kallale. See haaras oma püstoli weose ja lõi sellega tugewaste, kõigest jõust minu poole. Hoop trehwas minule parema õla peale ja näitas sellega, et minu käsi wõitluseks täieste kõlbmata on. Siiski ei olnud sellel mingit mõju wõitluse peale, sest ma wastasin Bontele löögi peale hoopis tugewama löögiga ja tabasin temale oma püstoli päraga otsekohe otsa ette. Ta seisis silmapilgu aega, minule wihaga ja hirmuga otsa waadates, siis wajusiwad tema põlwed pikkamisi kõweraks, kuni ta wiimaks tasase hoigamisega maha langes.

Ilma tema peale tähelepanemist pöörawata, kiskusin ma püstoli ta käest ära (minu oma jäi löögimõjul pooleks) ja ilma et laadimisega aega oleksin raisanud, tõttasin ma müüri juurde tagasi, et näha, mis selle taga sünnib. Mulle paistis wäga imelik pilt silmadesse: hertsog ei olnud enam kummuli — teda oli seljakile pööratud, ta käed oliwad laiali, kuna weike wõrukael põlwili tema kõrwal seisis ja ruttu, osawaste ja külmawereliselt igat tolli hertsogi ülikonnast läbi otsis. Tema kärmed sõrmed jooksiwad naaslamaja keha mööda edasi tagasi, igasse taskusse hoolega katsudes. Ta ei unustanud isegi saapaid ära. Ma mäletan, et mulle naer peale tuli, sest see oli minu wana tuttaw Pierre . . . Ta püüdis ilma kardinali kaelahet oma kätte saada ja ei [illegible] sugugi selle juures, niisama nagu minagi, et see hertsogi taskus on. Aga Pierre ei leidnud seda ometegi ülesse; ta hakkas nähtawaste wihaseks saama ja wintsutas hertsogi keha hoolimatalt ühest kohast teise; ta oli sel silmapilgul koera kutsika sarnane, kes magaja inimesega, ehk padjaga mängib, kuna hertsogi nägu taewa poole oli pööratud ja tardunud naeratus, mis tema huultel lehwis, näitas nagu kelli röõwlit pilkawat.

Ka mina ei saanud aru, kus wõis kaelahe olla!

Wiimaks lasin ma ennast ettewaatlikult müüri pealt maha ja hiilisin tasakeste tähelepanemise wäärilise seltskonna juurde. Pierre käed kobasiwad nüüd [illegible] hertsogi ümber; ta ei loonud wist enam kaelahet leida, kuna ta aga seda usaldada ei tahtnud, et tema otsimised ilma tagajärjeta oliwad. Kõige mõtetega oma tegewuse juures olles, ei pannud ta seda tähelegi, kui ma tema seljataha astusin ja jala seal juures maas olewa püstoli peale panin.

Äkitselt kargasin ma tema kraest kinni (niisama nagu hertsog möödaläinud öösel tema seltsimehega, Laskatrega, tegi) ja küsisin pilkamalt naerdes:

„Noh, sõbrakene, kaelahet ei olnud nüüd siin, mis?"

Ta püüdis lahti rabeleda, aga ta jõud oli selleks liiga nõrk. Ma hoidsin teda oma terwe käega ilma waewata kinni, kus juures ma temale ütlesin, et tall [illegible] kõike selgeste näha ei wõi ja soowitasin temale [illegible] abiks kutsuda.

Pierre jäi järsku waguseks ja ma ei kuulnud muud, kui ainult tema rutulist hingamist.

Ma kiskusin teda hertsogi juurest ära ja wiskasin liiwa sisse maha, kus juures ma ülewalt tema peale alla waatasin. Aga ta ei palunud armu; tema silmad waatasiwad niisama wäljakutsuwalt minu otsa, kuna ta wahetewahel rutulisi pilkusi liiwa peal maas olewa eluta keha peale wiskas.

Korraga kostis wali kisa minu kõrwadesse. Ma tundsin kohe hääle järele ära, kelle suust see tuli.

Kui ma aga sinna poole pöörasin, kust kisa kostis, kargas Pierre äkitselt maast ülesse ja pistis jooksu, nii ruttu, et ma tagaajamise peale mõteldagi ei wõinud. Enne kui ma aru sain, mis juhtus, oli ta juba kolmekümne jardi kaugusele jõudnud; siis kuulsin ma korraga weel [illegible]: ta tahtis wist ujudes ära põgeneda.

Jooksu oli igal juhtumisel hädaohust wäljas. Ma ei jõudnud kaugeltgi nii ruttu joosta kui tema, sellepärast jäin ma ka lihtsalt paigale.

Minu seljataga kostis uueste karjatus ja, Pierret täieste ära unustades, pöörasin ma ennast sinnapoole, kus Maria seisis. Ta näitas käega hertsogi peale ja waatas ehmatanult minu otsa.

Liiwa peal, tema jalgade ees, oli püstol, mis ma temale olin annud ja mis tema käest maha oli kukkunud.

Ma wõtsin tema ümbert kinni ja püüdsin teda rahustada.

„Teie lasksite tema ära?" küsis ta kartlikult sosistades.

„Ma ei lasknudgi tema peale," wastasin mina. „Meie kallale tungisiwad röõwlid."

„Röõwlid?"

„Wõõrastemaja pidaja ja keegi teine. Nemad mõtlesiwad, et kaelahe hertsogi juures on ja waritsesiwad meid siin."

„Kas neil läks korda, seda hertsogilt ära röõwida?"

„Seda ei olnudgi hertsogi juures", wastasin mina temale.

Selle juures waatasin ma temale läbitungiwalt silmadesse.

Ta waatas mulle otsekohelt ja julgelt näosse ja ütles:

„See ei ole minu käes!"

Sellepeale läks Maria, ilma et midagi enam oleks küsinud, hertsogi juurde, [illegible] liiwa peale maha, tõstis ta pea ülesse, pani oma põlwede peale, pühkis tema nägu oma rätikuga liiwast puhtaks ja küsis tasakeste:

„On ta surnud?"

On see nüüd tõsi, et armas hääl inimest eluse tagasi wõib tuua, wõi lõppes minestus loomulikul teel ära, seda ma ei tea, aga hertsog, kes Pierre tõukamiste juures meelemõistusele ei tulnud, tegi silmad lahti ja nähes, et ta pea Maria põlwede peal oli, püüdis ta tema käest kinni wõtta, kuna ta selgeste, ehk küll waewaga ütles:

„Need wõõrakaelad mõtlesiwad, et kaelahe minu juures on; nad ei teadnud teie headust minu wastu, ei teadnud, et teie selle wastu wõtsite."

Ma kohkusin.

Maria punastas esite, sellejärele aga läks ta näost kahwatumaks. Ta waatas hertsogile näosse aga mitte kahjatsewalt, waid pikkawalt ja paha meelega.

„Ta ei ole minu käes," ütles ta uueste. „Ma ei oleks ühegi hinna eest tema külge puutunud!"

Seda öeldes tõstis ta silmad minu poole, nagu paludes, et ma tema sõnu usuksin.

Need sõnad nagu näelasiwad hertsogi ja sundisiwad teda liigutust tegema, mis peaaegu üle tema jõu käis. Ta tõstis pea Maria põlwede pealt ülesse, toetas ennast küünarnukile, tõusis poolest saadik istukile ja ütles waljuste:

„Ta ei ole teie käes? Teie juures ei ole kaelahet? Kuidas teie siis mulle ütlema saatsite, et teie ilmasgi sellest ei [illegible]?"

„Ma ei saatnud teile midagi ütlema, peale selle, et ma parem suren, kui teiega [illegible] heidan!" ütles Maria järsku, ilma kahjatsemata.

Ja kas mõtlegi ta teda sellel silmapilgul kahjatseda!

Hertsogi näol algawa surmawõitluse peale waatamata, paistis sealt imestus.

„Teie saatsite minule ütlema, et teie mind täna õhtul ootama saate ja palusite kaelahet omale saata, et seda minu tulekul omale kaela panna," ütles ta.

Ehk hertsog küll juba suremas oli, siiski jõudsin ma waewalt oma wiha tagasi hoida, kuuldes, et ta Maria kohta niisuguseid asju räägib.

Maria aga küsis ühesuguse rahulise, pilkawa tooniga:

„Kes teile seda ütles?"

(Järgneb.)

eelseisew üleskutse üle kodumaa laialist wastukõla leiab. Sest Eesti Rahwateatri tegewus ei pea mitte ainult kodumaa ülikooli linnale ja selle ümbrusele pühendatud olema, waid Rahwateatri näitleja-kogu peab ka teistes kodumaa linnades kunstisõpradele külaskäigu-etendustel kõige parmat, mis temal käepärast, kaasa tooma. Tõuseb kodumaa suuremas linnas — Tallinnas — ise teater elusse, siis tahab Eesti Rahwateater temaga ühendusesse astuda, et üksteist wastastikku toetada ja tõsist kunsti wõimalikult laiali rahwa sekka kanda.

Eks ole siis Eesti hariduse ja kunstisõpradel lähedal ja kaugel põhjust, lahkesti nende hulka astuda, kes walmis on Eesti rahwateatri toetamises jõudumööda osa wõtma!

Näitemängu-komitee asemikkudeks on lahkesti lubanud olla:

Tallinnas: G. Luiga; Rakweres: M. Treumann; Walgas: P. Einer, H. Einer; Wiljandis: Dr. T. Soosar, K. Baars; Baltiskis: A. Adamson; Pärnus: A. Jang, J. Reimann; Põltsamal: K. Jürmann; Wõrus: J. Lõo; Ruustakul: G. Wulff, Wäike-Maarjas: J. Tamm.

Tartus,
23. sep. 1906.

Auupaklikult
Ajutine Näitemängu-komitee:
E. Kiwastik.
H. Koppel.
H. Luht.
K. Menning.
A. Siman.
A. Sprenk-Läte.
J. Tõnisson.

Kodumaalt.

Narwast. Siberi-jooksiku kinniwõtmine. Laupäewa õhtul kella 10 ajal wõttis 3. jaoskonna linnawaht P. Silberg Siberist ärajooksnud wangi Aleksander Otsa, Mäetaguse walla liikme, kinni. Ots oli proua Jõhweri majasse omale elukorteri wõtnud. Peale kinniwõtmist leiti tema riiete alt teraw peitel.

— Uus wabrik. Nagu „Kajast näha, saada Narwa uus wabrik lähemas tulewikus ehitatama. Wabrik ehitatawat Parmurru platsile, lambiõli tõrre juurde, linnapoole raudteed, ja ta saada nimelt paberiwabrik olema. Umbes 35 meest kaewawad praegu wundamendi kraawi, kuna ka juba müürisi ehitatawat. Asja eesotsas seista Narwa, kui ka wäljamaa rahamehed. Tööde juhataja olla keegi noor Eesti soost insener, kes oma töölistele 8½-tunnilise tööpäewa sisseseadnud ja kõik töölised õnnetuse wastu ärakindlustanud. „Kaja."

Tartust. Üliõpilaste üleüldisel koosolekul ülikooli aulas oli peaasjalikult üliõpilaste poolt saadiku walimine Peterburisse, Inglise saatkonna wastuwõtmiseks, kõne all. Suurem jagu kõnemehi tähendas selle peale, et inglased oma saatkonna mitte õige adressi järele saatnud pole. Endine riigiwolikogu esimees Muramtsew on wabameelsete kodanlaste asemik, kuna wabaduse wõitluses proletariat peaosa mängib. Tartu üliõpilaste saadikule tehakse ülesandeks ja kohuseks selle peale ka Inglise saatkonna tähelepanemist juhtida. Sotsialdemokratide osakonna poolt ettepandud adress wõetakse wastu, saadikuks walit Iljinski. Koosolek kestis kella 4-jast kuni hilja õhtuni, osawõtmas käis umbes 600 üliõpilase ümber. Muude päewakorral olewate asjade otsustamine jäeti tulewaks korraks. „Pst."

Läänemaalt. Röõwimised. 18. sept. hommikul kella 9 ajal tungisiwad Welise wallas Mihkli kihelkonnas, 3 tundmata isikut läbi akna Mõldri talu elutuppa. Üks pani rewolwri taluperemehele Jüri Mittile wastu rinda, ähwardas teda maha lasta, kui ta wastu julgeb hakata ja ütles: „Ole wait, dues on mussjada," ja nõudis raha ning kapi wõtmeid. Kapist wõtsiwad nad 50 rubla ühes kotiga kaasa ja kadusiwad. Ühel nendest olnud elektri taskulatern kaasas.

Selsamal päewal kella 12. ümber murdsiwad 3 tundmata isikut Waikna wallas, Kullamaa kihelkonnas, endises Waikna kõrtsis Tõnis Weigeli korterisse sisse ja wõtsiwad ühe teki kaasa. Oues tuli neile Weigel, kes kodust ära olt läinud, wastu ja hakkas neid tagaajama; kuid üks tõmbas taskust rewolwri wälja ja ähwardas teda maha lasta, ja kõik kolm läksiwad minema. Weidikese aja pärast wõttis Maidla mõisa omanik kaks röõwlid kinni, kuna kolmas metsa põgenes. Kinniwõetud olla Oru walla liikmed K. K. ja J. P. Selsamal päewal läks Piirsalu walla politseikordnikul Elendil korda ka kolmandat — Wanamõisa walla liiget J. P. kinni wõtta. See oli H. talusse peitu pugenud ja puhanud parajaste wäsimust. Ülekuulamisel tunnistanud ta oma süü üles. — Kõik kolm wiidi linni. Jüri Mitt tundnud Hapsalus T., kui ühe oma raha röõwijatest ära ja leidnud tema juures ka oma rahakoti. Nagu kuulda, antawat noored mehed sõjawälja-kohtu kätte.

Harjumaalt. Igasugune waimline elu on sõjaseaduse järelwalwel waikinud. Takistatud on pidude pidamine, näitemängu õppimine jne. Iga wähemagi koosoleku pärast peab kuberneri ja kreispolitsei wahet käima, kus wahest lubasaamiseks takistusi tehakse. Mullu suwel pandi Kuusalu karskuseseltsi „Seemne" poolt theemaja saalis mõnedgi pidud ja lõbustused toime. Rahwas wõis seal koos käia, näitemängu waadata, kõnesid kuulata ja nii enese silmaringi laiendada. Möödaläinud talwel pandi theemaja-saal pitseri alla ja seltsi tegewus lõpetati sõjaseaduse kestwuse ajaks ära. Sellepärast pole seltsil tänawu wõimalust olnud wingisugust elumärki enesest awaldada. — Naabri-Harju-Jaani kihelkonnas kiratseb Anija karskuseselts. Läinud aasta sündmuste pärast wiidi seltsiesimees Wologda kubermangu. Selts kaotas temaga tubli tegelase ja laulukoori-juhataja. Laulukoor läks hingusele. Praegu on laulukooride harjutustel käimistel palju takistusi ees. Selts on uue esimehe eestwõttel küll püüdnud jõudu mööda pidusid toime panna, aga teda takistab korterikitsikus, pole kusagil kohast korterit saada, kus pidusid toime wõiks panna, ka lubasaamisega olla õnnetus: palwekirjad minna kantseleides kaduma jne.

Harju-Jaanist. Pühapäewal, 24. sept. oli Harju-Jaani kirikus kohaliku õpetaja laulukoori poolt waimulik kontsert. Kontsert läks kesksiselt. Rahwast oli wähepoole. Puhas kasu läheb asutatawa kihelkonna-raamatukogu heaks.

See oli juba teine kontsert raamatukogu heaks. Raamatukogu asutamise mõtte wõttis õpetaja üles. Esimesest kontserdist tulnud umbes 50 rubla sisse ja nüüd umbes niisama palju. Soowida oleks, et raamatukogusse ka head raamatud walitaks. Talwel, kus inimestel rohkem aega on, oleks raamatukogu umberkaudsetele inimestele suures kasuks: nad wõiksiwad, kui raamatukogusse teaduslikka ja paremate kirjanikkude töösid muretsetaks, oma aega kasulikult silmaringi laiendamiseks tarwitada.

Seltsielu poolest on Harju-Jaani teisest kihelkondadest maha jäenud; siin asub üks ainus selts hommikupoolsel kihelkonna serwal, kuna naabri-kihelkonnas seltsi-elust rohkem osa wõetakse.

Lätimaalt.

Riiast. Laupäewal, 23. septembril peeti Riias Balti konstitutsioni-partei koosolek ära, millest 400 liiget osa wõtsiwad. Koosolekul tehti järgmised otsused:

1) Koosolek otsustas ühes „partei programmi" jõushoidmisega walimiste wõitlusest täiel mõõdul osa wõtta.

2) Lähema riigiwolikogu walimiste puhul arwab koosolek tingimata tarwis olema: a) seaduses mitte-maksumaksjate üürnikute kohta kindlaks tehtud walimise sisteemi alal hoida, b) politsei poolt walmistatud walimise lehtesi ümbermuuta ja c) selle heaks sammusi astuda, et walimise ruumidesse sissemineku kaartid waliijatest ära jaakfiwad toodud.

3) Balti maades korduwate mõrtsukatööde ja elanikkude terroriseerimise kohta, mille läbi igasugune wabadusline läienemine takistatud saab, jäksust awaldades, arwas koosolek wõimaliku oodata olema, et riigiwalitsus ühes korra jalale seadmisega ka 17. oktobri manifestiga antud wabadusi, iseäranis usuwabaduse, sõnawabaduse rahwa-, kesk- ja ülikoolides teoks teeb ja kohe maksma pandawate ajutiste seaduse määrustega, mis riigiwolikogule ette pannakse, mitmesuguseid üliskute rahwuste ja ususeltside kitsendusi seaduslikult ära lõpetab.

— Nagu „St. Pb. Herold" „Risht. Westn." järele teatab, on käesolewa aasta esimesel poolel ja möödaläinud aasta jooksul järgmised administratiwlised trahwid Riia kreisis olewate waldadele määratud saanud: Katlekalni, Pinkenhofi ja Stubensee waldadele, igaühele 3000 rubla; Kastrani wallale kaks korda 3000 rbl.; Alltenwooga ja Ascheradeni waldadele, kumbagile 2000 rubla, ja Fistehleni ja Bewershofi waldadele, kumbegile 1000 rubla. Peale selle on 37 eraisikut rahatrahwi maksnud.

Kuuramaalt. „Balti wõitlus-organisatsion" on kindlete puutõrõluse omanikkudele ringkirja läbi metsaostmise peruntite ja ülesütlendatud „äraandjate" käest ära keelanud. Kes selle käsu wastu teewad, neid ähwardatakse surmaga ja waranduse ära häwitamisega.

Soomemaalt.

Rahwawabaduse erakonna kongress Helsingis.

24. sept., kell 2 peale lõunat, awati uues Rootsi koolis rahwawabaduse erakonna (kadettide) üleweneemaaline kongress. Kõik wõõrastemajad linnas on täis, paljud saadikud on erakorterites. Palju wene ja wäljamaa lehtede kirjasaatjaid on kokku tulnud. Esimesel koosolekul oli 171 saadikut, neljakümnest kolmest kubermangust ja 4 oblastist. Saadikute seas on palju endisi riigiwolikogu liikmeid. Esimeheks waliti würst Dolgorukow, abilisteks — Teslenko, Hishnjakow ja würst Dimitri Schahowskoi. Esimees awaldab awamisel kahjatsust, et kongressi mitte kodumaal awada ei wõidud ja selle maa lahket wastuwõtmist peab tarwitama, kes enesele wabaduse on wõitnud, mille poole Wenemaa püüab. Petrunkewitsch paneb parteile ette, Herzensteini mälestust ülestõusmisega austada, surnukeha partei kulul Moskwasse wiia ja kadunu abikaasale telegrammi saata. Saadikutele jagatakse keskkomitee poolt walmistatud resolutsionide projekt kätte, nimelt: 1) kongress kiidab parlamentlise fraktsioni tööd wolikogus heaks; 2) Wiiburi üleskutse politikalist tähtsust tunnistades ja selle sisuga põhjusmõttelikult nõus olles, kiidab kongress parlamentlise fraktsioni tegewust, selle eestwõttel üleskutse kokku seati, heaks; 3) kongress tunnistab passiwlise wastupaneku mõtet, kui see laialiselt tarwitusele wõetakse, rahwawabaduse erakonna taktika põhjusmõtetega kokkusündiwaks ja arwab, et selle mõtte laialelaotamine, põhjendamine ja kindlustamine rahwa seas üheks partei ülesandeks peab olema, ja et passiwlist wastupanekut kui kõige mõjuwamat abinõu nende tegude wastu töötamiseks wõib tarwitada, mis rahwaasemikkude kogu häwitada püüawad; 4) kongress arwab, et praegu wõimalik ei ole laialist passiwlise wastupanemise organiseerimist teoks teha, et üleüldiselt ega ka selle aasta wäeteenistusesse kutsumise ajaks. Sellepärast ei arwa kongress mitte wõimalikuks, passiwlist wastupanemist wiibimata teoks teha; 5) Kongress arwab tarwilikuks, troonikõne wastuse täiendustega teha, mida partei programm nõuab, ja selle juures iseäralist tähelepanemist kulu- ja tulueelarwete kokkuseadmise õiguse laiendamise peale panna. Kongress walis spetsial-komisjonid: agrar, rahaasjanduse ja organiseerimise-komisjonid.

Muromtsew ei sõida kongressile.

Dolgorukow awaldab lootust, et kongress mitte lõhkumistesse ei lange.

Petrunkewitsch seletab, et Herzensteini tapjat tarwis on nende hulgast otsida, kelle kasudele see mitte soowitaw ei olnud, et maa-küsimust sunduslise wõõrandamise põhjusmõtte alusel otsustati. Nabokow luges aruande ette, missugust taktikat partei riigiwolikogus pidas; põhjusmõtteliselt pidas partei riigiwolikogu osakond nendest juhtmõtetest kinni, mida partei kolmas kongress üles seadis, tegelikult aga oli tarwis tegewust töörahwa partei tegewuse järele muuta, kes oma poolehoidjate rohkuse ja kindluse poolest teine partei riigiwolikogus oli ja kes õige laialist kuulsust oli wõitnud; awaline wõitlus ministeriumiga, mis iga päewaga ikka terawamaks läks, muutus wiimaks tähtsuseta jägelemiseks; selles wõitluses toetas riigiwolikogu pea aina iseenese peale, oma jõudu liiga kõrgeks hinnates, ja oma jõu liiga kõrgeks hindamises seisab wolikogu langemise põhjus; aga õnnetuse põhjus ei seisa mitte wolikogu taktika wigades; wastuwaidlemata on palju wigasid tehtud, fraktsion ei hinnanud rahwale awaldatud agrar-küsimuse iseloomu õiete, fraktsion laskis töörahwa-liigi küsimuse liiga üles puhkuda, fraktsion ei töötanud igakord kõnede wastu, mis wolikogu saali harilikuks politikaliseks mitinguks muutis. Pärast seda andis Gradeskul partei tegewusest peale wolikogu lahtilaskmist aru.

Otsusel koosolekul tähendas Miljukow, partei taktikast rääkides, selle peale, et rahwaasemikkude-kogu kaitsemise wiis, mis Wiiburi üleskutses on awaldatud, rewolutsionilise wõitlusewiisi wastane on ja passiwlises tegewuses seisab. Mõned üleskutses awaldatud otsused, mis küll üleüldiselt õigeks tunnistati, on mitmesuguseid wäeteluisi sünnitanud. Möödaläinud kahe kuu jooksul on palju muutunud. Rahwa sekka saadetud mõtet peab uuesti läbi waatama; passiwlise wastupanemise idee wastu ei tohi usaldust ära kaotada, nagu seda kriitikega kergemeelselt tehti. Tarwis on walimiste wastu walmistada. Passiwlise wastupanemise organiseerimine ei käi walimise wõitlusele walmistamisega kokku. Siis algawad tormilised wäeluised passiwlise wastupanemise asjus; on kaht woolu märgata. Keskkomitee enamus ja juhid — Miljukow, Hesjen, Roditschew ja Struwe seisawad komitee resolutsioni eest, selle wastu on enamasti prowintside saadikud. Resolutsioni tagasilükkamine tähendab praeguse keskkomitee täielikku langemist. Kui aru saadakse, missuguse seisukoha partei Wiiburi üleskutse kohta wõtab, lähewad paljud saalist wälja. Riigiteenistuses olewate saadikute peale awaldas tsirkular mõju, mis walitsusewastastest parteidest osawõtmise ära keelab. Enamus on rõhutud meeleolus ja tahab seisukorrast peaseda, millesse neid Wiiburi üleskutse pannud.

Kaugemalt riigist.

— Peterburist. Eelwalimiste koosolekute küsimus. Nagu „Strana" teatab, arutatakse praegusel ajal sisemiste asjade ministeriumis eelwalimiste erakondade koosolekute awamise küsimist. Kuulu järele antawat awamise luba 1. nowembrist, kus juures korra eest wastutamine koosolekute juhatajate hooleks jäetakse. Sõnawabadus koosolekutel saada lahtsalt juurem olema, kui waremalt.

— Huwitawa juhtumise üle wannutatud meeste kohtus kirjutab graf Uwarow St. Peterb. Hrld." järel „Now. Wrem.": Serdobski linnas tuli nende päewade sees wannutatud meeste kohtu ette proua Shilowa mõisa rüüstamise ja põletamise lugu. Kaebtuse all seisiwad mitu talupoega. Nende kaitsejaks astus hra Mjasojedow, kes mitte kaua aega tagasi prokuratoris tähtsa koha peal teenis, aga idealilikudel põhjustel eelnimetatud koha adwokadi ametiga wahetas, et iseäranis rüüstajaid ja põletajaid kaitsta. Teiste niisuguste isikute kuulsa eeskuju järel kaitsus ka Mjasojedow kõige peail wannutatud meeste hulgast neid wälja saada, kes kuidagi moodi mõisnikkudega ehk nende kasudega ühenduses seisawad. See kord oliwad kõik wannutatud mehed talupojad. Kui Mjasojedow oma kaitsekõnet alustas, katsus ta selgeks teha, et kõik arupidada saawa, kui loomulikud ja tulemata jäämata mõisade lõhkumised on, sest et talupojad igiwalitsuse süü läbi wäljakannatamata seisukorda on sattunud. Sellepärast olla ka rööwlid ja rüüstajad istuda süüpingis. Lühidalt, hra Mjasojedow rääkis umbes sedasama, mis niisugustes protsessides harilikult räägitakse. Talupoja seisusest wannutatud mehed kuulasiwad sõnakuulasiwad, tõusid järsku üles ja seletasiwad kohtunikkudele, et nad äraminna tahawad, sest et nad niisugusid kõnekäänusi kuulda ei soowi. Muidugi tõusis selle seletuse läbi segadus. Kohtu prokuröri abiline laskis ettejuhtumise protokoli wõtta ja palus kohut, lühikese nõuupidamise järel, wannutatud mehi saalist mitte lahkuda lasta, sest et ta neile kinnitas, et niisuguseid kõnesi enam neile peetud ei saada.

Otsus oli kaebtusealuste süüalusteks mõistmine.

Kuidas meeldib teile — nii lõpetab graf Uwarow oma kirja — see awalik harimata talupoegadest haritud juristile antud õpetus!

— Laewateated. Nagu St. Pet. „Hrld." teatab, olla praegu kibe laewastiku korrale seadmine käsil. Üks ristlejate laewastik, kokku seatud ristlejatest, wedulaewadest ja torpedopaatidest saada kaugema sõidu tarbeks kaugele Idasse wäljasaadetud.

Moskwast. 17. oktobri ühisus. Esmaspäewa õhtul arutati 17. oktobri ühisuse kesk-komitee koosolekul Moskwas uueste üleüldise, riigi politika kohta käiwat ühise otsust. Koosolekul tuli mitmesuguseid mõtete lahkuminemist ette, nii et keskkomitee juhataja A. J. Gutschkow otsuse wäljakuulutamise wõimata leidis olewat ja tarwilikuks arwas Peterburi kesk-komitega läbirääkimist algada ja selle nõusolekut ettewõetawate muutmiste asjus ära ootata. Sellepärast saadeti weel selsamal õhtul Peterburi komiteele telegramm. Kui wastus Peterburist tagasi jõuab, antakse otsus kõikidele ühisuse osakondadele teada.

Jaroslawist telegrahweeritakse „St. Peterb. Hrld." et Jaroslawi kreisis maanõukogu üleüldise koolihariduse sisse seadnud olla.

Twerist teatab seesama leht, et maanõukogu tahab koolid ja haigemajad raha puuduse pärast kinni panna.

Tööliste saadikute protsess.

19. sept. hakkas Peterburi kohtupalat suurt protsessi arutama, mis laialist tähelepanemist äratab. Kohtualuseid on 52 isikut. Nende hulgas on kõigist seisustest inimesi. Kõiki neid süüdistatakse selles, et nad Wenemaal põhjusseaduse läbi kindlaksmääratud walitsusewiisi on tahtnud ümberlükata ja demokratist wabariiki sisseseada. Süüdistus põhjeneb nuhtlusseaduse 102. pr. 1. jao ja 101. pr. 1. jao peal. Kaitsejateks on hulk kuulsaid adwokatisi. Süüdistawatest on mõist ilmumata jäenud. Üks kaebtusealune surmati hiljuti Kroonlinna sõjawälja-kohtu otsuse järele ära. Suurem jagu kaebtusealuseid on 20—30 aastat wanad. Üks on 61 aastane. Peaaegu kõik on abielus ja lastewanemad. Hariduse on mõned ülikoolis saanud, nagu Kosjar Hrustalew, kes wannutatud adwokadi abi oli, Schanjowski ja teised. Suurem jagu on alama hariduse osalised.

19. sept. kuulati kohtualused üle, kui wanad nad on, kas abielus jne. Määrati siis kolm päewa wahet pidada ja 22. septembril asja arutama hakata.

Kohtu kaitseks oli 22. sept. palju sõjawäge ja politseinikka kutsutud. Kaks Semjonowi polgu roodu oliwad kohtus wahti pidamas.

Sekretär teatas, et üks osa kaebtusealuseid tunnistused on saatnud, et nad haiged on, 12 süüaluse elukoht on teadmata. Esimees teatab adwokat Sokolowi küsimuse peale, et üks süüalune — üliõpilane Ter. Mkrtschjants surnud on. (T. M. lasti Kroonlinnas maha). Kui esimees seda teatanud oli, tõusiwad kaitsejad ja rahwas, kui üks mees püsti ja austasiwad selle läbi kadunu mälestust. Kohus otsustas ilmumata jäenud süüdistatawate asja teiste asjast eraldada. Tunnistajatest puudusiwad ka paljud. Kohtuasja otsustati sellest hoolimata edasi ajada ja ilmumata jäenud tunnistajaid trahwida.

23. sept. algas asja arutamine täieliselt. Kell ½10 hakati süüdistuse-akti ettelugema. Selle lugemine kestis kella ½3 p. l. Kui süüdistamise-akt ette oli loetud, pani esimees igale kohtualusele küsimise ette, kas ta ennast süüdlaseks tunnistab.

Hrustalew ütles, et tema ennast süüdlaseks ei tunnista: „ma arwan, et tööliste saadikute nõukogu tegewus politikalik ja ajaloolik sündmus oli, mis tulemata ei wõinud jääda. Ta ei olnud mitte kurjatahtmise awaldus. Pärast seletan seda pikemalt. Praegu teatan aga, et mind tööliste saadikute nõukogu esimeheks, täidesaatwa komitee esimeheks ja tööta tööliste komitee esimeheks waliti. Peale selle pean ma teatama, et mina Wene sotsialdemokratia tööliste erakonna liige olen ja selle erakonna põhjusmõtte järele käisin. Edasi seletab Hrustalew, et süüdistuse-aktis tema tunnistused õieti pole ülespandud. Süüdistamise-aktis on nätukseks muu seas öeldud, et tema, Hrustalew, sõjariistus wäesule ega üleüldse wägiwallategudele kunagi ei olla üleskutsunud, waid ainult streiki ainukeseks wõitlusabinõuks pidanud. Seda ei olewat tema seletanud. Tema olla alati sõjariistus wäesu poolt olnud.

Bronstein wastab lühidalt: „Mina olin tööliste saadikute nõukogusse Wene sotsialdemokratilise erakonna asemikuks saadetud."

Swertschkow: „Mina olin tööliste saadikute nõukogu liikmeks nõukogu asutamisest saadik. Ma olen Wene s.-d. t. erakonna liige ja käisin erakonna põhjusmõtete järele. Nõukogu tegewust ma kurjatahtliseks ei pea."

Siddner ennast süüdlaseks ei tunnista. Ta seletas, et ta Wene sotsial-demokratia tööliste erakonna liige olnud ja erakonna programmi põhjal töötanud.

Sharowski seletab sedasama.

Knunjants wastab: „Mina olen tööliste saadikute nõukogu ja täidesaatwa komitee liige. Olen Wene sotsial-dem. tööliste erakonna poolt saadetud. Küsimise peale, kas ma süüdlane olen, wastata ma ei wõi, sest et minu arusaamine siin politseiriigi nuhtlusseaduse määrustest lahku läheb. Teod, mida nuhtlusseaduse §§ 101. ja 102. ülesloetakse, ei ole minu meelest kuriteod. Ma arwan, et nõukogu tegewus sel silmil terwe Wenemaa tänu ära on teeninud. Oma tegewuses käisin ma Wene sotsialdem. tööliste erakonna juhtmõtete järele ja olen selle erakonna liige."

Awksentjew: „Mina olin sotsialrewolutsionäride erakonna poolt saadetud ja töötasin selle erakonna juhtmõtete järele. Küsimise peale, kas ma ennast süüdlaseks tunnistan, wastan ma ainult: Wenemaa wabaduse eest wõitlusest osawõtta pidasin ma oma kodanliseks kohuseks" (kõneleja ütleb wiimased sõnad walju häälega).

Wainstein andis algupäralise wastuse: „Ma tunnistan ennast selles süüdlaseks, et mu tegewus nõukogus mitte nii tähtis ei olnud, kui ta oleks wõinud olla."

Tohter Feit: „Tunnistan, et ma tööliste saadikute nõukogu täidesaatwa komitee tegewusest sotsialrewolutsionäride erakonna asemikuna osa wõtsin. Süüdlaseks ma ennast ei tunnista.

Bobrow: „Mina olin nõukogusse rahwuswahelise magamisewagunite seltsi poolt läkitatud.

Umbes niisama seletawad ka teised kaebealused.

Esimene salk tunnistajaid tuuakse kohtusaali; neid ei ole palju — umbes 8—12 inimest. Tunnistajate seas seisab soldat Schmatow, kelle kõrwal kaks wangiwedajat püssidega wahti peawad.

Kohtu esimees teeb asjakohaseid tähendusi, küsides, missugust osa tunnistajad asjas mängiwad.

Schmatow teatab, et tema sellesjamas asjas wastutusele on wõetud ja nüüdgi weel wahiall seisab, ning sellepärast peab ta ennast nagu kõiki teisi seltsimehi kaebealuseks, mitte aga tunnistajaks.

Kohtu esimees arwab ta süüdlaste kilda.

Sedasama teatawad ka teised tunnistajad.

Wande- wõi tõotuseandmist ei wõta esmalt Schmatow, Wernstrõm, Olschanski ja Lewschin wastu, pärast aga mitte keegi. Preester wõtab risti ja ewangeliumi ja läheb minema.

(Järgneb.)

Politika ringwaade.

Norra sotsialistide protsess.

Norra sotsial-demokratide ühisuse walitsus tegi otsuseks, Kristianias mitingut kokku kutsuda, et politsei teguwiisi wastu, kes mõni päew tagasi Warde linnas, kohalises trükikojas trükitud Wene rewolutsionilised kirjatööd ära korjas, protesti awaldada. Ärakorjatud kirjatööde seas oli ka hulk eksemplarisi Wiiburi üleskutset. Peale selle on ka ühisuse jaoskondadele ette pandud, protesti tähendatud teo wastu awaldada. Asi tuleb wististi ka stortingis arutamise alla. Minewal kesknädalal peeti Bergeni linnas rohkearwuline koosolek ära, kus ka ühel häälel otsuseks tehti, tähendatud konfiskeerimise wastu kõige waljemalt protesteerida.

Purustamiste statistika.

Ajaleht „Frankfurter Zeitung" toob wiimase aasta jooksul Wenemaal ettetulnud purustamiste statistika:

Üleüldse on purustamisi, mitmetes kohtades, 638 olnud. Selle arwu hulka ei käi Sjedletsi purustamine, sest et lähemad teated 1. septembrini on jaabud. 37,076 perekonda, kus ühtekokku 158,101 inimest, on kahju kannatanud. Warandusline kahju ulatab üle 51,094,703 rubla. 937 inimest on surma ja 1,190 inimest raskeste haawatud saanud. Abiandmise ühisused ja komiteed pidiwad 350 lese, 180 ilma wanemateta jäenud lapse ja 1,278 lapse, kellel üks wanematest surnud on, saatuse eest hoolitsema. Rahalist abi kahju kannatajatele on 5,846,035 rublalise summa suuruses antud. Sellest summast on 4,093,364 rubla wäljamaal ja 1,752,671 rubla Wenemaal korjatud.

Hiina protest Japani wastu.

Ühegi riigi walitsus Europas ei leia tarwiliku ega hea olewat, Japani ülemwalitsuse wastu Mandshurias protesti awaldusega wälja astuda, ehk küll Portsmouthi rahulepingu ellukutsumise ajast peale algades põhjustest puudust pole olnud. Paljude näituste hulgast tähendame siin Lõuna-Mandshuria raudtee saatuse peale, mille aktsionärideks, Japani walitsuse otsuse järele, ei europlased ega ka amerikalased ei wõi olla.

Protesti awaldamine jäetakse ainult Hiinamaa hooleks, kes seda ka wormi täitmiseks teeb, kuna ta aga tõeliselt Tokiost saadud wäikuste järele talitab. Nii telegrahweeritakse Tokiost järgmiselt:

„Hiina walitsus awaldas Berni rahwuswahelisele telegrahwi büroole protesti selle üle, et Japan seniajani Mandshuria telegrahwi ärastewastuse ainuõigust enese käes peab. (Reuter.)"

Iseenesestgi on arusaadaw, et see protest, nagu kõik endisedgi Hiina protesti-awaldused, ilma tagajärjeta jääb. Ometi aga nõudwad kõik enne sõda Mandshurias lahtiseid uksi ja ühesugust õigust kõigile rahwustele, kes Hiinaga ja tema Mandshuria ajumaaga kaubaasju ajawad.

Kohtukojast.

Peterburist. Asjad, mis 21. sept. kohtupalati 2. kriminal departemangus arutusele tulewad. (Hakatus minewases lehes.)

5) Tallinna maakonna Raasiku walla liikmete Aleksander, Johannes ja Hendrik Wärside, Wõrtsu walla liikme Willem Reimanni ja Haapsalu maakonna Saulepi walla liikme Jaan Parkuni edasikaebtused.

Kõik neid süüdistati kalakauplejate August ja Kaarel Ruubentite ja Tõnis Wikide rüüstamises, mis nad 4. apr. m. a. Tallinna lähedal korda oliwad saatnud, mis juures nad ka tapariistu oliwad tarwitanud. Kohtupalat tunnistas ringkonna-kohtu otsuse ja mõistis kõik süüdlased kõige õiguste kaotamisega — Aleksander ja Johannes Wärsid ja Willem Reimanni 10 aastaks sunnitööle, Hendrik Wärsi, kui alaealise — 6 aastaks 8 kuuks ja Jaan Parkuni 4 aastaks sunnitööle.

9. sept. oli walitsewa senati 2. kriminal kassatsionide-departemangus Wõru maakonna Woisekatsi walla talupoegade ja mõisamoonakate kassatsioni kaebtus Peterburi kohtukoja otsuse peale arutamisel. Walitsew senat jättis ed sikaebtuse tähelepanemata ja tunnistas 11 süüaluse kohta kohtukoja otsuse õigeks. Nimetatud talupoegi ja moonakaid süüdistati streikimises ja mõisteti iseäraliste õiguste kaotamisega wangi, ühest aastast kuni tuue kuuni.

Riiast. Walekaebtuse tagajärg. Johan Lange andis 17. jan. s. a. Tartu kreispolitseile teada, et Kawilda walla koolitöpetaja August Jaanus ja sellesama walla liikmed Johan Wälk ja Peeter Karja rahwast walitsuse wastu üles kihutawat. Uurimisel selgus, et pealekaebamine isikliku wiha pärast sündinud ja wale olnud. 6. sept. mõistis ringkonnakohus 28-aastase Johan Lange wale kaebtuse pärast kõikide õiguste kaotamisega üheks aastaks paranduse wangimajasse.

Kolmas mõisate rüüstamise protsess.

(Järg.)

Peale selle tõendasiwad weel tunnistajad Rutt ja Reinwaldt, et Jüri Tiidow rüüstajate salga peamees olnud, kellele käskusi annud ja rinna peal iseäralikku punast märki kannud. Jüri Tiidow otsinud ka seekord jälle parun Tolli taga ja hüüdnud, et waja parun maha lasta. Peale selle tundis tunnistaja Rutt salga seast, kes 15. dets. õhtul mõisas käis ja herrastemaja põlema pani, Jaan Kiwisilda ära, kellel ka püss käes olnud.

13. dets. 1905 a. kella 8 ajal hommikul ilmus Tallinna maakonnas parun Richard Fersent pärast olewasse mõisa rüüstajate salk umbes 50 meest suur, ja nõudis sõjariistade wäljaandmist. Sõjariistu kätte saades läks salk minema, kuid pool tundi peale selle salga äraminekut, ilmus teine salk, 35 meest suur, ja nõudis oma korda sõjariistad wäljaandmist. Teada saades, et esimine salk sõjariistad ära

õtnud, läks see salk minema. Sellesama päewa õhtul ilmus kolmas salk, kes herrastemajas kõik sisseseade ära purustas ja walitseja Constantin Weberi käest raha nõudis. Weber andis 14 rubla, mis peale salk minema läks.

Wiimaks, 14. dets., ilmus neljas salk, umbes 30 meest suur, mõisa. Salga seast lasti mõned püssipaugud ja süüdati herrastemaja, wiinawabrik ja muud hooned põlema.

Esimese salga seast, kes sõjariistasid nõudis, tundis walitseja Weber Hans Kiwisilla ära, kes isikliselt sõjariistade wäljaandmist nõudis. Peale selle tundsiwad Weber ja kubjas Klein salga seast ka Andres Kleini ära. Teisest salgast tundis walitseja Weber Jaan Wahtmeistri ära. Teiste salkade seast kedagi ära ei tuntud.

14. dets. ilmus Hans von Lilienfeldi päralt olewasse Tuhala mõisa umbes 30 mehe suurune sõjariistus salk, purustas uksed, aknad ja mööblid herrastemajas ära ja süütas peale selle maja põlema ja läks ära. Salga seast tundis teegi mõisa tööline Jaan Wahtmeistri ära.

Uuemõisa, mis paruni proua Natalie Ikskküla oma on, ilmus rüüstajate salk, umbes 200 meest suur, 13. dets. umbes kell 3 päewal. Wiinawabrikus purustati kõik apparadid ja masinad ära, herrastemajas sisseseade, mis peale see põlema pandi. Maja maha ei põlenud. Mõisa töölised kustutasiwad tulekahju kohe peale salga lahkumist ära. Mõisateenijad Otto Boom, Jüri Ettmon, Joh. Mihkelson ja Joh. Steinfeldt tundsiwad salga hulgast Jaan Wahtmeistri ära, kes tunnistajate arwamise järele salga juhatajaks oli. Peale selle tunti weel Jaan Lind, kes wiinawabrikus apparatisi ja masinaid purustas, Hans Janson, kes wiinawabriku kildi maha tõmbas, Otto Weiner, kes maja aknaid purustas, Kustaw Neider, kes herrastemaja peegleid purustas ja Jaan Hammer, kes akna kardinaid põlema süütas.

Selsamal päewal, 13. dets., ilmus krahwiproua Pilar von Pilchau päralt olewasse Rawila mõisa kell 7 õhtul 150 mehe suurune sõjariistus salk, kes herrastemajasse tungis, sealt 10 püssi ära wõttis, sõjariistad ja lambid puruks peksis ja siis mõisa wiinawabrikusse läks, kus reserwuarist ja waatidest piiritus maha lasti ja masinad ära purustati. Järgmisel päewal, 14. dets., ilmus teine salk, kes mõisa walitseja von Harpe käest sõjariistad ära wõttis ja siis mõisa hoosle peal minema sõitis. 17. dets. tuli Rawila mõisa kolmas salk, umbes sada meest suur, rüüstas esiti herrastemaja ära, pani põlema ja läks minema.

Mõisateenijad Joh. Hausnäp, Hendrik Järs, Marie Lorens ja Karl Redlich tundsiwad esimese salga seast Jaan Wahtmeistri, Aleksander Wdrilu, Gustaw Terase ja Jaan Kält'i ära. Kõik need isikud oliwad sõjariistus ja käisiwad herrastemajas sees. 14. dets. salga seast tundsiwad Joh. Hausnäp, Jüri Kiwi, Thomas Petlem ja Karel Redlich Jaan Kält'i, Mart Pärna, Jaan Punni, Anton Olunderi, Karl Alliksi ja August Lorendsoni ära, kes walitseja käest püssid wälja nõudsiwad ja pärast mõisa hobustega ära sõitsiwad. 17. dets. salga seast, kes mõisas purustas ja põletas, tundsiwad mõisateenijad Anton Olunderi, Jaan Punni, Jüri Ludwi, August Lorendsoni, Hans Konto, Joh. Ellermanni, Tõnu Konto, Peter Härgo, Jakob Iwanowi, Peter, Torde, Karl Alliko ja Hans Abo ära. Tunnistajate ütteluse järgi wõtnud kõik nimetatud isikud tegelikult rüüstamisest osa. Kui tunnistaja Wilba rüüstajaid mõisa walitseja majast wälja tahtis ajada, tõstis Alliko püssi otsa tema poole ja ütles: „Kui sa palju lorid, saad seda."

13. dets. ilmus Julius von Hagemeistri päralt olewasse Paunküla mõisa 150 meheline rüüstajate salk, kes mõisa walitseja Mats Wottise korterisse tungides sõjariistade wäljaandmist nõudis. Kui walitseja oma rewolwri neile annud oli, läks salk herrastemajasse, kus nad kolm püssi, mõegad ja püstolid ära wõtsiwad, mööblid puruks peksiwad ja herrastemaja ära põletasiwad. Sealt läks salk wiinawabrikusse, kus piiritus maha jooksta lasti, kõik apparatid ja masinad ära purustati. Mõisa töölised Ferdinand Lucht, Otto Lepik ja Hans Kõis tundsiwad salga seast Otto Sigurt, kes herrastemajas mööblit purustas ja pärast wiinawabriku juures püss käes seisis, Jaan Liikwardi ja Jüri Mesikäpa, kelledel ka püssid käes oliwad, ära. Peale selle rüüstati weel Järlepa ja Triigi mõis ära.

Ülemal kirjeldatud asjaloo põhjal wõeti minewases numbris tähendatud mehed wastutusele. Et aga Jaan Kiwisild, Jaan Wahtmeister, Jaan Liikward, Gustaw Neider, Anton Olunder, Jaan Punn, T. Konto, J. Konto, Aleksander Witrik, Mart Pärn ja Jaan Hammer eeluurimise ajal ära põgenesiwad, puuduwad nemad kohtualuste seast.

Kaebealustest keegi ennast süüdlaseks ei tunnistanud, ilma, et salga seas käimist oleks salanud. Osalt olnud nad kogemata salga sekka juhtunud, osalt wägiwallaga kaasa minema sunnitud.

Kaebtusealuseid süüdistatakse: Jaan Tiidewi, Jüri Ludowi, Andres Kleini, Gustaw Terast, Jaan Kält'i, Hans Janseni ja Otto Weineri nuhtlusseaduse §§ 1629, 1663, põhjal, Jüri Mesikäppa, August Lorendsoni, Jüri Ludwi, Peter Härga, Jak Iwanowi, Hans Abot ja Johan Ellermanni §§ 1628, 1619, 1606 ja 1607 põhjal. Kaitsjatena astuwad kõik paremad Tallinna adwokatid ette.

Reedel, 29. sept. algas asjaarutamine kell ½12, ehk küll kutsesedelite peal kell 10 oli tähendatud. Kaebealustest, keda adwokat Põska (noorem) kaitses, ei olnud Janson ja Weiner ilmunud. Kaebtusealused seletasiwad:

Mesikäpp: „Paunküla mõisas ma walitsejalt sõjariistu ei nõudnud, asju ei purustanud ega piiritust maha ei lasknud. Oru mõisa aknaid ma ei purustanud ega mööbleid ei lõhkunud. Seal ma küll käisin, aga mingit kurja ma ei teinud. Paunküla mõisa ma põlema ei süütanud. Walda mööda käis salk ringi, mis mõisast oli saadetud, et kõik tulgu mõisa kaitsma. Kui ma teel mõisa poole olin, tuli salk wastu, kes mind enesega ühes sundis minema. Sõjariistu minul ei olnud ja mõisahoonet põletamas ma ei käinud."

Klein: „Tammiku mõisas ma walitseja käest püssa ei nõudnud, waid läksin sinna, sellepärast, et mul ühe mehe käest raha saada oli. Herrastemajasse ma ei saanud, waid astusin tee peal oma sugulase elumajasse sisse, et jalgu puhata ja süüa. See maja on mõisa lähedal. Salgaga ma kusagil ei käinud, ega sa ta seas ei olnud. Kohtlas anti minule pärast 320 hoopi, mis eest, seda ma ei tea. Arwan aga, et walitseja Weber seda kättemaksmise wihas tegi, sest mina wõtsin tema käest wiis sülda puid ja maksin raha ette ära, pärast sain aga ühe süla. Kui ma walitsejalt raha nõudma hakkasin, sai ta wihaseks ja ütles: „küllap sa selle eest saad." Walitseja nägi, et ma oma sugulase maja lähedal olin, kui lõhkujad mõisas oliwad."

(Järgneb.)

Tallinna uudised.

Meie lugijatele.

Nagu ehk lugijad juba minewases numbris märkasiwad, oli lehe all K. Trilljärwe asemel G. Brandt. Sellega on „Noorus" omale uue toimetaja saanud. Uuel juhatusel tahab aga „Noorus" ikkagi kindlalt kuldset keskteed sammuda, wanasõna „rahu kosutab, waen kaotab" omale juhtnööriks wõttes, s. o., „Noorus" ei saa ka uue toimetaja juhatusel parteilik olema, ega ühegi seltskonna kihi kasusid rohkem kaitsema, kui teise, aga ta ei taha ka rahwuste wahele waenu sünnitada ega lõhesid tekitada, seal, kus need nüüd juba ilmaski liiga suureks on läinud. Eesti rahwa kasude eest astub aga „Noorus" kindlalt ja julgelt wälja, ilma ühtegi parteilikku olekut karwmata. „Noorus" tahab ka uue toimetaja juhatusel rahwale teed näidata, kuidas õigel, seaduslisel alusel rahwas oma olukorda, niihäste majanduslikult kui ka waimliselt edendada wõib, tühja petlikku lootusega ei taha tema aga mitte oma lugijate meeli lõbustada, neid kunstlikesse erutusesse wiia ega ärritlemede pärast agiteerida. Rahwas saab ainult siis rutem oma eesmärgile, kui seadust austada püütakse; rewolutsionääriliste aadete tagaajamisel kaotab aga rahwas walitsuse põlgtuse ja ametnikkude omawoli alla. Kõik, mis kuidagi rahwa käekäigu paranduseks on, saab „Noorus" ka uue toimetaja juhatusel püüdma ja rahulisel teel rahwa aadete ja eesmärkide kättesaamiseks kõige jõuga töötama. Ja selleks palume iga rahuarmastajale kätt, ning loodame, et rahwas meie tööst ka oskab lugu pidada.

Kuberneri ja kindralkuberneri määrused.

Eestimaa kuberneri herra on kõigile politsei- ja wallawalitsustele ringkirja saatnud, mille sisu järgmine on:

Praegustel rasketel ja rahutumatel aegadel, mis riik üle elab, katsuwad isamaa waenlased igal wiisil, suusõnaliselt kihutustööd tehes, kui ka kirjatööde ja lendlehtede laialelaotamise läbi, rahwast, ja iseäranis tänawuse aasta liisuwõtjaid, selleks ülesässitada, et seaduse järele peale pandud liisuwõtmise kohustust mitte täita ehk seda mitte-täitmist kaasaaidata. Edasi kuulutab kuberneri herra, et trooni ja isamaa kaitsemine iga Wene alama püham kohus on ja kõik meesterahwad, seisuste peale waatamata, sõjawäes on kohustatud teenima.

Ringkirja lõpul on karistused ülestähendatud, millega liisualuseid ja sõjawäe-teenistusest kõrwalehoidjaid, kui ka nende warjajaid ja nõuandjaid nuheldakse.

Ajutise Eestimaa kindralkuberneri poolt kuulutatakse:

Minust 2. sept. s. a. antud sunduslise määruse lisanduseks kuulutatakse, et Kõigekõrgema käsu järele, antud 19. aug. s. a., ka sõjawäljakohtute alla käiwad:

1) Süüteod üleüldise politsei ehk sandarmide kallale tungimistes, peksmistes, ehk kretete hoopide andmises, nende ametikohuste täitmise juures ehk pärast seda.

2) Süüteod alamsõjawäeliste agiteerimises selle otstarbega, et nad oma teenistuse kohuseid ja wannet ei täidaks, kas kasarmutes ehk wäljas.

Ajutine Eestimaa kindralkuberner
kindral-leitenant Sarantschew.
Tallinnas, 21. sept. 1906. a.

Linnawolikogu koosolek.

27. sept. oli linnawolikogu koosolek. Kõigeesimesena tuli õllepoodide asi arutuse alla. Linnapea teatab, et kuberner linnawolikogu poolt wastuwõetud õllepoodide kohta käiwaid uusi määrusi mitte kinnitanud pole ja paneb ette otsustada, mis teha tuleb, kas kinnitamata jäetud paragrahwisi uuesti läbitöötada, wõi kuberneri otsuse peale edasikaebada.

Lw. Põska on edasikaebamise poolt. Tahab wolikogu oma määrust rahwa silmis tõsta, siis peab ta seda tingimata tegema. Kui wolikogu määrusi kokkuseab ja need kõik kinnitamata jäetakse, pole temal ka enam mingisugust tähtsust. Sellepärast peab wolikogu püüdma, et tema poolt tehtud määrused ära kinnitatakse.

Lw. Dehio arwab, et see seaduslik pole, kui see küsimus, kas peaks edasikaebama, wõi kinnitamata jäetud määrust uuesti läbitöötama, kohe sel istumisel äraotsustakse. See küsimus tuleks järgmise istumise päewakorda üleswõtta, muidu pole tema arutamine seaduslik, ka linnawolinik Chr. Mickwitz on edasilükkamise poolt. Siiski wõetakse linnawoliniku Põska ettepanek häälteenamusega wastu ja nimelt nii, et kuberneri otsuse peale edasikaebada.

Eestimaa kuberneri ettepanek endise linnawahile L. Matwejewile pajuki andmises lükatakse sellel põhjusel tagasi, et ta seaduslisel põhjendatud pole. Kuberner on oma ettepanekut seaduse peale põhjendanud, mis sellajal Tallinnas weel wäljakuulutatud ei olnud, ning ka sellepärast nüüd selles asjas maksew pole. Lw. Põska tähendab, et siin küsimus on, kas abianda wõi mitte. Linnawalitsus wõib seda, kui temal soowi on, oma nimel teha, kuna meil praegu ametlise ettekirjutusega tegemist on, mida meie kas täitma peame, wõi, kui ta seaduslik pole, tähelepanemata jätame. Lõpulik otsus on see, et kuberneri ettepanek wastuwõimata jäetakse ja linnawahile ajutiselt 50 rubla määratakse.

Koolikollegiumi liikmeks walitakse kinnitamata jäetud linnawoliniku Karlsoni asemele lw. Umblia.

Eestimaa kuberneri ettepanekul walitakse kolm saadikut ettewalmistamise komisjoni, kes maaomawalitsuse (semstwo) küsimuse arutamisest osawõtawad ja nimelt: linnapea Lender, lw. Põska ja Sorgus ja asetäitjateks kandidatideks lw. Umblia, Kooba ja Karlson.

Koolikollegiumi palwe peale määratakse õigeusu õpetundide arwu suurendamise peale linnaalgkoolides weel 18 r. 75 kop. wiimase weerand aasta eest. Senisajani oli õigeusulistel neli jumalasõna tundi nädalas, kuna nüüd inspektor Hanseni soowil nende arw nädalas kuue peale tõsteti.

Linnaameti ettepanek John Schümann ja Komp. poolt wõetakse wastu. Turuwahile määratakse 20 r. kuus korteri raha. Linnaamet paneb ette korteri komisjoni wahimehele Treumannile 25 a. teenistuse puhul 200 rbl. aupalka määrata. Lw. Karlsoni ettepanekul lubatakse 100 rbl.

Linnaameti ettepanek kuulipildujate roodu Mürkese suwemajasse asetamise asjus tuleb teist korda arutamise alla. Korterikomisjon pole odawamalt kohasemat korterit leidnud, sellepärast soowib linnaamet, et wolikogu Mürkese suwemaja ümberehitamiseks 700 rbl. lubaks. Mitmed wolinikud awaldawad kahetsust, et linn selleks oma maja weel pole ehitanud ja nüüd asjata suuri kulusid kandes wõeraid majasid parandama peab ja neist ilma jääb. Lw. Kooba arwab, et weel tänawu kasarmude ehitamisega hakatust wõiks teha, linnainsener aga ütleb selle juba liiga hilja olema. Suurte waidluste peale tehakse wiimaks otsuseks linnaametile ülesandeks teha, kõige lähemal ajal eelnõu uute majade ehitamise asjus linna maa peal wälja töötada ja wolikogule ette panna. Seekord määratakse 700 rbl. Mürkese suwemaja ümberehitamiseks.

Koosolek lõppes kell weerand 11 õhtul ja kestab esmaspäewal õhtul kell 6 edasi.

— Kooli asjus. Nagu „Pwl." teatab, pidanud kesknädala õhtu Jaani koguduse liikmed koosolekut, kus kiriku-kooli küsimust arutati. Wõeti nõuks kiriku kooli selts elule kutsuda, kes Jaani koguduse lastele alguskooli asutab. Õpetusel koolis saaks Eestikeel, Wenekeelt ka niipalju, kui wõimalik. Kooli kursus kestseks neli aastat. Kool algaks oma tööd õpetajate Grohmanni ja Kentmanni juhatusel. Lubati kirikus kolm korda kuulutada ja koolisseltsile liikmeid kutsuda. Kui Jõuluks tuhat rubla kokku saaks, siis wõiks kooli tegewus pärast Jõulut juba algada. Kooli wõetakse mõlemist sugust lapsi wastu. Kiitusewäärilne ettewõte. Soowime, et asjast elawalt osa wõetaks.

Seletus.

Wiimasel ajal olen ma koguni palju kirjasi saanud, milles minult „Rahwa Lõbulehe" seisma jäemise üle seletust palutakse. Et kõigile kirjalikult wastamine wõimata on siis arwan ma oma kohuseks siin awalikult seleada, et minul „Rahwa Lõbulehe" wäljaandmisega iial mingisugust tegemist pole olnud, waid et see ainult herrade K. Kepleri ja B. Jakobsoni, kui „Rahwa Lõbulehe" wastutawate toimetajate, ning wäljaandjate asi on. Mina olen eespool nimetatud herradelt tänawu ainult „Rahwa Lõbulehe" 1905. aastakäigu järelejäenud numbrid äraostnud. 1906. aastakäiguga pole minul mingisugust ühendust.

Palun ka teisi ajalehti seda seletust lahkesti äratrükkida. P. Grünfeldt.

Koosolekud ja pidustused.

Laupäewal, 30. septembril on „Estonia" saalis „Tallinna Eesti Käsitööliste awitamise seltsi" perekonna-õhtu. Lähemat müürilehtedelt. Siin oleks küll rahwale, pidule minejatele seda ütelda, et kaunis aegsasti pileteid muretsetaks, sest nagu minewakordsel perekonna-õhtul ilmsiks tuli, pidiwad paljud ruumipuudusel koju tagasi minema.

Pühapäewal, 1. oktobril kell 10 hommiku erakorraline pealoosolek. Soowida oleks, et kõik seltsiliikmed koosolekule ilmuks.

„Eesti Noortemeeste Selts" paneb pühapäewal 1. okt. Kentmanni uul. nr. 5, kell 7 õhtu perekonna õhtu, kõnede, muusika ja ilulugemisega toime. Soowime, et odawate peasetähtede tõttu rohkesti osawõtjaid ilmuks.

„Balti trükitööliste seltsi" Tallinna osakond paneb „Läti seltsi" ruumides laupäewal 30. sept. perekonna õhtu koguni laialise programmiga toime. Hakatus on kell 9.

Laupäewa õhtul on „Lootuse" saalis neiu Maria Mieleri kontsert. Neiu Maria Mieler on noor laulukunstnik; wast kolme aasta eest astus ta kui Dresdeni muusika ülikooli kaswandik — esimest korda awalikul kontserdil publikumi ette. Aga juba tema esimestel ülesastumistel (Tartus ja Tallinnas) leidsiwad niihästi ta kõlarikas sopranohääl, kui ka kõigiti ladus ettekanne asjatundjate ringkondades rohket tähelepanemist, ning tõsist lugupidamist. Neiu Mieler on ennast oma kunstis alataja hoolsasti täiendanud — ja peab ütlema, et seda hoolsust kaunid tagajärjed on kroonimud, nagu seda peale kodumaa muusikatundjate ka wäljamaa omad tunnistawad.

Näituseks kirjutab Saksamaa leht „Dresdener Anzeiger" 1904. a. neist ettekannetest, mis Dresdenis asuwa Saksi kuningliku konserwatoriumi kaswandikkude lõpu-eksami puhul, mil ka neiu Mieler selle kooli lõpetas, kuuldawale toodi, muu seas järgmist: „Kui laulijannadest kõneleda, siis peame kohe neiu Mielerit nimetama (prl. von Kotzebue klassist), kellel juba wäga hästi wäljaharitud hääl ja ilmapaistew ettekandmise-anne on.

Selsamal aastal andis neiu Mieler mitmes kohas kodumaal kontsertisid ja leidis niihästi Eesti, kui ka Saksa lehtedes üleüldist kiitust.

Nüüd käesolewal aastal käis neiu Mieler Soomes kontserdireisil, kus lauljate kohta mitte kerget kriitikat ei tarwitata. Näituseks, kuidas Mielerit on ülistatud, toome mõned näited: Tampere Rootsi leht „Nyheter" kirjutab: „Maria Mieleri aul ilmutas kunstnikku, kes kõrgel astmel seisab. Iseäralisel looduse poolt wälja-ehitud annetega — paenduw ja pehme, aga sealjuures kangele ulataw ja wäga jõurikas sopranohääl, peenikene kujumine, meeldiw, lihtne wõimus — nii oli temal kerge kõikide südameid wõita . . . Neiu Mieleri kontsert oli meie muusika armastajale ringkonnale terwe sündmus, seda tunnistas tormiline kiitus, mis lõppeda ei tahtnud, waimustus, mida ta äratas."

Soome leht „Thömies" kirjutab: „Neiu Mieler laulab imestamisewäärilise puhtusega . . . Eeskawas oliwad mitmed iseäranis kõrdaläinud toobed, näituseks: Rubinsteini „Rozanie" ja Soome rahwalaulu „Yksin istun". Wiimast laulu ei ole keegi Soome laulsanna nii ilusalt ja sügawatundeliselt, ilma mingisuguse liialduseta ettekannud."

Rootsi leht „Hufvudstadsbladet" kirjutab: „Neiu Mielerit on pehme sopranohääl, mille üle ta imestamise wäärilise meisterliku osawusega walitseb. Tema häälesünnitamine ja mõjuawaldus tunnistab, et ta aastakaupa ja põhjalikult on õppinud . . . Kontserdi lõpul tõusis rahwas istmetel püsti ja ootas lauljat „Suomenlaulu" ja „elagu" hüüetega." Nisuguseid kiiduawaldusi sisaldawad ka teised lehed eneses.

Loodame, et meie linna muusikaarmastaja ringkond ka sellest kontserdist sama elawalt osa wõtab, kui seda mujal wälja- kui ka oma maa teiste linnade seltskonnad on teinud. Piletite eelmüük hra Pihlaka raamatukauplusel on juba alganud.

Kuritööd.

Lingi weres, Rakwere kreisis, kägistasiwad kurjategijad talu perenaise ja tema esimesest abielust sündinud poja, August Ilustalo ära. Peale selle röömisiwad nad weel 200 rubla raha, hobuse ja muud asju ära.

— 27. sept. warastati Niguliste uulitsal majast nr. 16 hoowi pealt Andres Kortinsky jalgratas ära. —l—

— 28. sep. lõi Liiwalaia uul. keegi Eibert nimeline mees Aleks. Grünbergile raske haawa pähe. Grünberg wiidi haigemajasse. —l—

— 27. sept. tungisiwad kurjategijad Wana-Kalamaja uul. olewasse wiinakeldrisse ja wiisiwad sealt wiina, paberossisi ja sigarisi umbes 30 rbl. wäärtuses ära. —l—

— Konsulat Gahlnbäcki hobuse riistade wargusest andis pristaw Igrushkin ka jaamade peale teada. 26. sept. tõi üks töömoorimees Balti waksali ühe kasti Peterburisse saatmiseks. Politseile näitas kast kahtlane olema. Wõeti lahti ja leiti sealt seest Gahlnbäck'i hobuse riistad. Kell 10 õhtul wõeti kastisaatja kinni. Ta on Baltiski maanteel olew wanaraua kaupmees Johanson. Ta ütles, et need mitte tema omad ei olla, waid tema sõbra Tedre omad. —l—

— Eile keskpäewa ajal röömisiwad kaks tundmata meest Wladimiri walla talupoja A. Hammeri käest Uue uul. 14 rbl. raha ära; röömijaid ei saadud kätte.

Õiendus.

Minewases numbris, „Lootuse" koosoleku kirjelduse sees, on mõnes lehes juhtunud sõna Keisriproua, kuna aga seal Kõrgeproua peaks olema.

Uuemad sõnumid.

Jekaterinoslawist. Kindralkuberneri käsu järele on talupojad Muha ja Nedjanik, kes külas juutisi purustamistega ähwardasiwad ja nende käest kaupa maksmata wõtsiwad, kolmeks kuuks wangi pandud.

Wilnast. Lidski wangimajast tahtsiwad 6 ülekuulamise all olewat wangi ära joosta. Kui ülewaataja nende kambri astus, tormasiwad wangid ta kallale ja hakkasiwad teda kägistama. Wang Shlihtum tungis appitulewa wanema ülewaataja Lewoni kallale. Wiimane torkas ennast kaitsedes Shlihtumi püssitikuga läbi. Segaduse ajal põgenes wang Petrow ära.

Peterburist. Sõja-ringkonnakohus mõistis Jamburgi wangiwahtide komandu alamwäelise Emeljanowi sellepärast 12 aastaks sunnitööle, et ta joobnud olekus kahte ohwitseri sõna ja teoga oli teotanud.

Simferopolist. Kuberner on selle sammust astunud, et endist riigiwolikogu liiget, ajalehe „Shisn Krõma" toimetajat, würst Obolenskit, linnawolikogu liikmete hulgast wälja heita. Wiimane wõeti 129. paragrahwi põhjal wastutusele.

Saratowist. Kuberner pani linnapeale ette, endisi riigiwolikogu liikmeid, Tokarenkot ja Semjonowit, linnawolikogu liikmete hulgast wälja heita. Põhjuseks on Wiiburi üleskutsele alla kirjutamine.

Tsaritsõnist. Ajutine sõjaringkonna kohus arutas nende Bobruiski polgu alamwäeliste asja, keda korratuste toimepanemises süüdistatakse. 7 alamwäelist mõisteti 2 aastaks ja 2 kuuks, 6 — kaheks aastaks mõnede õiguste kaotamisega karistuse pataljoni, teised — 20 päewaks aresti ja 3 — wabaks.

Peterburist. 28. septembri õhtul tungisiwad 2 sõjariistus isikut Obta' kroonuwiinapoodi. Müüja ja üks poodis olew isik tapeti ära. 30 rubla raha on ära röömitud. Kurjategijad lahkusiwad takistamata.

Kiewist. Sõjaringkonna kohus arutas Putiwlski kreisi Grusski küla talupoegade Kalina ja teiste asja. Wiimaseid süüdistatakse politseikorduiku tapmises, pristaw Kitaitseni ja strashniku elu kallale kippumises. Esimesest süüdistusest mõisteti kõik wabaks, kuna teises asjas Kalina poomise surma, kaks — 15 aastaks sunnitööle ja teised wabaks mõisteti.

Moskwast. Linnapealiku juures käis Inglise konsul ja teatas, et tema igapäew hulga kirjasi saada, milledes Inglise saatkonna siiasõidu wastu protesteeritakse. Sel põhjusel soowiks tema ka linnapealiku kaudu arwamist teada saada. Linnapealik palus konsulit selle peale, kui inglane waadata. Ka Inglismaal, kus rahwusline uhkus kõrges hinnas on, oleksiwad elanikud niisuguse saatkonna wastu, mis Wiiburi üleskutsele allakirjutanud riigiwolikogu liikmete austamiseks kohale ilmub, kõige walisemat protesti awaldanud.

Käsitööliste wanema poolt kutsutakse koosolek, mis protesti saatkonna siia sõitmise wastu kokkuseab.

Londonist. Inglis-wene sõbruse komitee nõukogu pöördas mitmesuguste tühja juttude pärast palwega Peterburi komitee poole, et adress saatkonna poolt erakombel äraantaks ja mingisuguseid meeleawaldusi toime ei pandaks.

Moskwast. Linnapea saab ikka weel kirjasi, milledes Herzensteini mälestuse austamise üle kõige suuremat meelepaha awaldatakse. Kirjade kirjutajad lubawad kõik, mis Herzensteini auks saab ehitatud, ära purustada.

Wasilkowist. Sõjawälja kohus arutas Romanowka küla talupoja Tihuprini asja, keda wiie pommi hoidmises süüdistati. Tihuprin mõisteti 15 aastaks sunnitööle.

Kiewist. Sagedate tulesüütuste läbi wihale widud, peksiwad talupojad 4 tulesüütajat läbi. Kaks surnud ära, kaks wiidi haigemajasse, kuna teised kahtluse all olijad ära jooksnwad.

Telegrammid

Peterburi telegrahwi talituse poolt.

Woronešist. Kuberner astus selleks sammust, et endised riigiwolikogu liikmed Rostowtsew ja Hrushtshow kubermangu nõukogu liikmete hulgast ja Semjanski kreisi semstwo koosoleku liikmete hulgast wälja saaks heidetud. Niisama jaab ka Rostowtsew Woroneshi linnapea ametist lahti: põhjuseks on see, et teda 129. paragrahwi põhjal süüdistatakse.

Kalugast. Kuberneri poolt on abinõud maksude kasendudmiseks elanikkude käest, tarwitusele wõetud. 3. oktobril kutsutakse nõukogu kokku, millest semstwo ülemad ja maksu-inspektorid osa wõtawad. Ispravnikutele on käsk antud semstwo ja teisa maksusi eramaaomanikkude käest kohe sisse nõuda.

Cardiffist. Kaubanduse ajutuse president Lloid-Gords ütles oma kõnes, et liberalide waatepunktist tööliste partei agiteerimine rahutuseks põhjust ei olnud. Mitte üks partei ei wõi enne edusammu peale loota, kui ta keskmises rahwaseisuses usaldust on äratanud. Taluperemehi ja weikekaupmehi sotsialismuse jüngriteks muuta on wõimata, kuid neid wõib wäga kergeste reaktsiooni käte wahele tõugata. Lloid-Gords ei aja sugugi tagasi, et tööliste partei juba ammu kõigetugewam oleks, kui temal mõnede tööliste seisusest wanameelsete ja liberalide parteides olemate isikute üleüldisesse tööliste parteisse toomine korda läheks.

Helsingist. Kell pool 7 ajal õhtul, 27. septembril, kuulutati kadettide kongress äralõpetatuks.

Londonist. Et mitmed wene seltskondlised grupid Inglise saatkonna Peterburisse sõidu wastu on, siis on kohalise ja Peterburi komiteede nõusolemisel saatkonna sõit määramata aja peale edasi lükatud.

Kasanist. Wene telegrahwi talituse teade, nagu läheks haigeks jäemine nälja mõjul suuremaks, pole õige: haigete arw ei lähe harilisest arwust suuremaks. Haiguse põhjuseks ei wõi mitte wiljaikaldust lugeda.

Warshawist. Täna oli Poola ajalehe toimetaja, tuntud ajakirjaniku Gadomski, matus. Ta sai teisipäewal sell ajal, kui kurjategijad ta oma korteri peale tungisiwad, äratapetud. Matuserongist wõtsiwad kõik korporatsionid, eraõpeasutused, ajakirjanikud ja suur rahwa hulk osa, kes oma sealolekuga metslise anarhismuse wastu protesti awaldasiwad.

Poltawast. Semstwo koosoleku poolt P. A. Stolypinile saadetud terwitustelegrammi peale sai koosoleku esimees järgmise wastuse: Poltawa semstwo koosoleku tähelepanekut pean kalliks; palun uskuda, et ma kõiki oma jõudu ja ettewõtteid kõigile soowitawa Wenemaa rahustamise eesmärgile ja monarhist kuulutatud uuenduste teoks tegemisele pühendan.

Moskwast. Börse seltsi koosolekul waliti Krestownikow börsekomitee esimeheks. Käsitööliste asemikkude koosoleku protesti awaldamiseks Inglis saatkonna sõitmise wastu peeti ära. Esimees laitis saatkonna teguwiisi. Koosolek oli esimehega ühel nõul.

Moskwast. Würst Trubetskoi sai telegrammi, milles teatatakse, et saatkond arewuse peale waatames, mis tema tulek on sünnitanud, otsuseks on teinud, Moskwasse mitte sõita. Moskwa komitee poolt wäljatöötatud terwitus adress saadetakse saatkonnale postiga kätte.

Tiflisist. Shushas kahe Armenia kiriku läbiotsimisel leiti: altari alt 46 täidetud pommi, kaks püssi padrunitega, 7 pistoda ja petroleumiga ülekallatud hõõwle laastudega täidetud kotid, mis wistist kiriku põlema süütamise tarwis sinna oliwad pandud. Kolm preestrit, teenrid ja wahid wõeti kinni.

Moskwast. Wene isewalitsuse partei saatis Inglise saatkonna siiasõitmise pärast Inglise kuningale telegrammi, milles ta selle kohta oma kindlust awaldas, et ei kuningas ega ka rahwas oma maale niisugust wäljamaa saatkonda ei laseks, kes kuningat ja ka rahwast pilgeks teotada. Inglise saatkond tahab Wenemaale kahtu kätte antud mässajaid terwitama tulla. Tsaari truud alamad näewad selles wene rahwa teotamist ja sellepärast loodab ka isewalitsuse partei, et kuningas wene rahwa rahwusliste tundmuste haawamist ära katsub pöörata ja saatkonna wastu oma pahameelt awaldab.

Konstantinopolist. Monastõrski maakonnas tapeti greeklaste poolt 4 karjast — bulgarlast ära ja raiuti 14 teist bulgarlast tükkideks. Kastorski maakonnas on 6 greeklast jätekaewajat bulgarlaste poolt ära tapetud.

Wannutatud adwokati abiline

E. H. Kärik.

Elab Wiru uul nr. 14.

Kõnetunnid kell 9—10 hommikul ja kell 5—8 õhtul.

Segatud

kilurohtu,

soolaga ja ilma soolata,

soowitab

Alex. Ed. Jürgens,

ennemalt **W. Palmberg,**

Tallinnas,

Suure-turu ääres raatuse wastas.

Kuulutuste wastuwõtmine „Nooruse" kalendri

jäoks on algenud. Kalender saab rohkel arwul trükitud ja kuulutused lelawad suurt laiale laotamist.

Fr. Waldmanni willakraasimise ja kedramise wabrik

Tallinnas, Juhkentalis, Ülemistemäe all.

Teeb nagu ennegi willakraasimise ja kedramise töösi.

! HINNAD ODAWAD !

Woorimehe korterit

otsitakse, adress selle lehe talitusesse ära anda sõna „Woorimees" all.

„Hobune warastati

24./25. septembril Pennugi wallas. Ruun täkk, 3½ aastat wana, 2 arsinat kõrge musta labega, laik pahemal pool, selle walge täpp otsa ees, wäärtus 100 rubla. Kes selles hobusest teadust annab, nii et kätte wõib saada, saab 20 rubla waewatasu. Adress: üle Raasiku jaama, Pennugi walda. Jakob Peterm.

„Noorus'e"

tellimist ja kuulutust wõtawad wastu ja müüwad üksikuid numbrid:

Tallinnas

Harju uul. hra **Kunstia** raamatukauplus.
Pika uul. Kluge ja Ströhmi raamatukpl.
Weike-Karja uul. hra. Margki raamatukpl.

Rakweres

hra **F. Erna**, raamatukauplus.

Wiljandis

hra **Warres**, Klinke wõõrastemajas.

Narwas

hra **Juthali** raamatukauplus.

Kosel

hr **Wäli**, telephoni jaamas ja hra **A. Leitbammel**, Oru kooliõpetaja.

Juurus

köster hra **Tedder**.

Rigulas

Wunderlich, Jäni-Tilla poodis.

J. Mirka raamatukauplus

Baltiskis,

„Jegorowskaja" uul. nr. 26.

soowitab omast suurest tagawarast

kooliraamatuid, kirjutusematerjali, pilt-postkaartisi

ja m. m.

Sealsamas wõetakse ka ajalehe

„Nooruse"

tellimisi ja kuulutusi wastu ja müüakse üksikuid numbrid.

Palun tänast kaasannet, Peterburis olewa

„Were-Amerika seltsi gummiasjade wabriku"

kuulutust tähele panna. Mull on selle wabriku

kalossisi

täielikus wäljawalikus tagawaraks on ja neid odawate hindadega müün.

R. Reichmann,

Tallinnas, Pikal uulitsal 18/25.

Kangrutele willaseid kanga

lõimeid,

sukakudujatele igat seltsi

willaseid ja puuwillaseid lõngasi

müüb wabriku hinnaga

R. Reichmann,

Tallinnas, Pikal uul. nr. 25.

Põllutöö-masinaid

ja riistu,

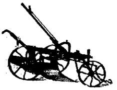

nagu: **rehepeksu- ja hakkli masinaid, hobusewärkisid, sahku, äkkeid,** nii kui ka

kunsti-weskikiwisid ja **materjali kunsti weskikiwide tarwis** ja **Jonsdorfi weskikiwisi**

soowitab

F. H. Maultzsch,

Tallinnas, endise Suure turu ääres, apteki wastas.

Lühikese aja jooksul ja odawa hinna eest

wõiwad tütarlapsed lastepesu õmblust ja kõiksugu näputööd, mis majas tarwis on, äraõppida, ka antakse juhatust laste- kui ka toatüdrukuks minejatele. Sealsamas saab weel Wene- ja Saksakeele rääkimise tundisi antud.

Kadrinalis, Liiwa uul. nr. 26, k. 1.

M. Tõnissoni tähtraamat 1907.

25 aastakäik on ilmunud.

Et ka keegi teine „Tõnissoni tähtraamatu" nime all oma **ärikalendri** wälja on annud, **hoiatan** tarwitajaid pettuse ohwriks langemast ja palun ostmise juures tundemärki

„25 aastakäik M. Tõnissoni kuluga trükitud"

tähele panna.

Pealadu A. Laurmann'i trükikojas, Wene uul.

Trükraudasi,

taskunuge,

lauanuge,

käärisi,

lihahakkimise masinaid,

primus- ja petroleumi töökisi

soowitab odawalt

Joh. M. Kruus,

Tallinnas, Suure Karja uul.

A. Margk'i raamatukauplus

Tallinnas, Weike Karja uulitsas nr. 12.

soowitab omast suurest pealadust

kooliraamatuid,

kooliranitsaid,

kirjutusmaterjali.

Palume läbi lugeda!!!

Ainult 6 rbl. 95 kop. eest

Saadame 14 aastal [illegible] **meeste** ehk **naesterahwa** [illegible] **anker uur** [illegible] **6 aastase** [illegible] **kett**, [illegible] **pikk kaelakett**; [illegible] **tipats**; 4) **kuld sõrmus 56 pr. ehk wärwilise kiwiga** [illegible] **Ilgari tose** [illegible] **rahakott 3 jaotusega, iseäralise jaotusega kulla jaoks**, [illegible] **stempel** [illegible] **kinolike** [illegible] **sulenuga**; [illegible] **kott**, [illegible] **binokle** [illegible] **pliats**; 12) patendiwad **elektri taskuater**; 13) lõikupandawad [illegible] **käärid** [illegible] 14) lõikupandaw **hari peegliga ja kammiga**.

[illegible] üksikult [illegible] **20 rubla** [illegible] ainult **6 rbl 95 kop.** eest [illegible] järelmaksuga.

Kes [illegible] Siberi ja Asia Wenemaale [illegible] Siberisse ilma käsirahata ei saada. [illegible] **Товариществу «Часы» Варшава.** [illegible] B.P.II.

Kakskord nädalas ilmuwa Eesti ajalehe

„Nooruse"

tellimine kestab edasi.

„Nooruse" püüd on selle poole, mis parem ja mida aeg ja elu nõuawad.

„Noorus" toob sõnumid kõigist teaduse wäljadelt, iseäralik rõhu põllutööstuse peale renneb.

Aasta lõpupoole saawad laste näitemängud ilmuma.

Peale seda põnewad algupäralised jutud.

Et „Noorusel" peaaegu igalpool kodumaanurgas kirjasaatjad, siis saawad anajad alati wärskeid sõnumid.

„Noorus" maksab

	postiga:	postita:
1. sept. a. lõpuni	1 rbl. 10 kop.	— rbl. 90 kop.
3 kuu peale	— „ 85 „	— „ 70 „
2 „ „	— „ 55 „	— „ 45 „
1 „ „	— „ 30 „	— „ 25 „

Kokenhofi auru õllewabrik

Riias 1901. a. suure kuldse metalliga austatud.

Parisis 1905. a. esimese auhinna — suure kuldse medaliga kroonitud

Õlleladu, Dunkri uul. nr. 4.

Hartmusti m.,

soowitab austatud tarwitajatele Tallinnas ja ümbruskonnas oma, hr. Dettoffi keemia bakterioloogilise katse-asutuse ülewaatuse all seiswaid, wäga

häid õllesid:

Pilseni **Saatser** **Laager**	heledad õlled.	**Porter** **Münheni** **Lana**	tumedad õlled.

Destileeritud weest mineralweesid ja limonadisid.

Oma mineral wete-wabrikust on mul soow ikaba kõige paremat limonadi, kwassi, puuwilja-wett (kwassi), seltressi, soodawett. — Peale minu õllelaadu müüwad Kokenhofi õlut ja ja wõttawad tellimisi wastu järgmised wiinakauplused: **Jahrenholts**, Wiru uul. nr. 15 ja Suurel Tartu maanteel nr. 18. **Kaleya Koppanis**, **Ferberg**, **Marquard**, **Joberg**, **Liefarth**, **Weißbard**, **Saarmann**, **Perschmann**, Narwa maant. nr. 20, wiinapood Tatarski uul. Schlisty m., Hotel **France**, Kadrinalis, õllepood Suurel Tartu maanteel nr 55 ja Suurel Roosikr. uul. nr. 1. peale selle kõik wõõrastemajad, klubid, seltsid, puhwetid ja trahterid.

Mineralweed, limonadid ja seltress saiwad Tallinna näitusel **hõbe-auraha**.

Kaupaklikult

Ludwig Lange.

Kõnetraat nr. 251.

Hinnad odawad

Axel Musso,

Pikkas uulitsas № 13.

soowitab omast suurest ladust

terariistu, ehituse juures tarwitatawat

teras- ja raudkraami,

kirjutusmaterjali jne.

kõige paremate tingimistega.

Igast wõistlusest kõrgemal!

!Hinnad odawad!

Kiriklikud teated Tallinnast.

Jaani kirikus 1. oktobril leikusepühal teeb ennelõunat õpetaja Kiswurd jutlust ja wõtab lauarahwast wastu; pihi on laupäewal kell 1 ja neile, kes siis ei saa tulla, pühapäewa hommikul kell 8 käärkambris; leikusepühal on laululehed waeste heaks. 1. oktobril, parast lõunat teeb õpetaja Grohmann jutlust; laululehed waeste heaks. Enne lõunat wõtawad mõlemad õpetajad lauarahwast wastu; pihi õpetaja Grohmann juures laupäewal k. 12.

Ristitud: Helmi Regina Albert; Ernst Aleksander Kiek; Eduard Saalwelt; Leida Koppel; Arthur Ferdinant Tomann; Hilda Rosalie Eller; Alide Leontine Zutter.

Laulatatud: Jaan Weidrik ja Pauline Rosenbaum; Robert Aleksander Leesmann ja Anna Pillapart; Andres Zarits ja Mari Zeit; Hans Hio ja Juli Kroolem.

Maetud: Jaan Mülk, töömees Rehatus, 21 a. 10 k. 27 p.; Jaan Rosemann, majaperemees, 74 a. 11 k. 1 p.; Kristine Iwanow, Paweli lesk, 81 a. 10 k. 16 p.; Peter Kleinmann, tisler, 72 a. 2 k. 14 p.; Heinrich Rosenberg, kelk, 75 a. 5 k. 2 p.; Aleksander Eduard Mirring, plekksep, 27 a. 5 k. 2 p.; Kustaw Salin, töömees 27 a. 16 p. Gustaw Friedrich Korjus 1 k. 20 p.; Leopold Ferdinant Waldmann 1 a. 5 k. 16 p.

Püha Waimu kiri'us Pühapäewal, 1 oktobril, leikusepühal, teeb abiõpetaja Ren jutlust, laululehed waeste heaks.

Ristitud: Anna Maria Printe; Ewald Eller; Erna Elisabeth Põllupüü; Alfred Johannes Ehmann; Johannes Elmar Kiwiorik; Woldemar Türner; Emilie Leida Linda Helene Naumann; Karl Mäng.

Laulatatud: Johann Neibaum ja Liisa Julianne Lüw; Jüri Normann ja Maali Jüssi; Hans Klemberg ja Emilie Lindaal.

Maetud: Anna Karjane, 7 a. 1 k. 10 p.; Johannes August Mütts, 5 a. 7 k. 25 p.

Kaarli kirikus peab pühapäewal, 1. oktobril, leikusepühal, õpetaja R. Hurt jutlust ja wõtab lauarahwast wastu. Laululehed kiriku heaks. Piht on laupäewal kell 1 ja pühapäewa hommiku. kell 9 käärkambris. Peale lõunat kell 3 lasteõpetuse katekismus, õpetaja R. Hurt.

Ristitud: Aleksander Schmidt; Alide Johanna Prengel; Eduard Johannes Mardus; Mathilde Hinzenberg; Harald Walentin Kaiser; Annete Oksapuu; Helga Rosalie Reismann; Woldemar Märess; Herbert Edmund Wittpoom; Paul Hutmann; Erna Wanamölder.

Laulatatud: Hugo Pei ja Amanda Friedrike Kuusiek; Jüri Oesmann ja Marie Tendermann.

Maetud: Eduard Johannes Mardus, Eduardi p., 14 päewa; Anna Kurbel, Willemi abik., 61 a. 4 k. 15 p.; Friedrich Wetterberg, Jaani p. 11 a. 8 k. 27 p.

St. Pauluse kogudus. Leikusepühal 1 oktobril on Jumalateenistus kell 10 e. l. Laululehed. Jutlust peab õp. A. Kapp.

Pühap. 24. sept. laulatati: Konstantin Nikiforow, Juhani p., Wene usku, Liisa Kiimann, Juhani t., Pauluse kog.; Heinrich Ferdinant Eduard Zirnberg, Mardi p. Marie Woldon, Eva t., mõlemad Koeraist.

Linnamisjoni majas Eesti Ew. Noortemeeste seltsis Kentmanni uul. nr. 8 **Piiblitund** meesterahwastele igal teisipäewal õhtul kell 8½.

Wastutaw toimetaja ja wäljaandja [illegible].